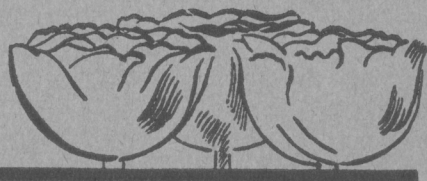

1936 год

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ГОДИНА XXVIII
КНИЖКА 10

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ
ИЗДАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО

Редакторъ СТЕФАНЪ ПОПОВЪ, Гурко, 51
София. Редакция и админ. — Цар. Иоанна, 18.
Само на този адресъ да се изпращатъ всички
материали, съобщения, суми и реклами.

АБОНАМЕНТЪ годишно (10 книжки) 100
лева — за чужбина 120 лева. Членовѣтъ на
Съюза получаватъ списанието безплатно.
Телефонъ 2-75-89, Пош. чекова с-ка № 672

DER BULGARISCHE TURIST

Zeitschrift des Bulgarischen Turistenvereins. Schriftleitung: Tzaritza Joanna, 18, Sofia, Tel. 2-75-89

Година XXVIII

Декември 1936

Книжка 10

КРАЯТЪ

Съ настоящата книжка десета, списанието „Български туристъ“ завършва и своята двадесетъ и осма годишнина.

Въ волята на съюзнитѣ членове и на Централното настоятелство бѣ, презъ изтеклата година да се направи опита за внасяне една промѣна въ издаването на списанието.

Тази промѣна бѣ извършена и проведена обмислено — годишнината на списанието сега лежи предъ неговитѣ читатели завършена и тѣ могатъ да преценятъ дали внесена отъ новото ръководство промѣна отговаря на тѣхнитѣ желания и очаквания, отправени къмъ него.

Нашето мнение е следното: промѣната, която предстоеше да се извърши въ началото на годината, не трѣбваше да се изрази само въ измѣнение на формата и свързаната съ него техника на цѣлото списание.

Външни корици, цвѣтни приложения, повече материалъ — статии и иллюстрации — се разбираха отъ само себе си.

Ние стоиме на разбирането, че промѣната трѣбва да засегне самото списване на списанието: онова, което написаното въ него изразява и което прочетеното оставя.

Списанието трѣбваше да не е бездушенъ сейсмографъ на станалитѣ събития около туризма и планинарството въ България, на мненията, които тукъ-тамъ се казваха въ връзка съ тѣхния животъ и на впечатленията, които дружба съ

планината оставя у човѣка.

Списанието трѣбваше да поеме падащата му се ръководна роля на духовнитѣ начала въ нашата организация, да ги изрази, проясни и изравни до степенъ на единно убеждение, бликащо отъ повншеното и възвишеното чувство къмъ българската планина.

Списанието трѣбваше въ всѣка своя книжка да дава изобилни доказателства, че туризмътъ и планинарството не сж безсѣдържателни прищевки и навици, а върната и трайна форма на едно истинно и дълбоко чувство за природата и планината. То трѣбваше да покаже, че и българскитѣ туристи могатъ да дадатъ художественъ изразъ на своитѣ преживвания въ планината и белегъ за една здрава и истинна идеология — съ други думи, да бжде изразителъ на една различна и ценна туристка КУЛТУРА.

Съ това разбиране ние внесохме една ПРОГРАМА въ списанието, придържането къмъ която може да се проследи въ всѣка отъ излъзлитѣ книжки.

Не отъ едно мѣсто ни бѣха изказани поздравления за списването на „Български Туристъ“.

Като имъ благодаримъ, ние ги триемъ само като признание за изпълненъ дългъ и като насърчение и въ понатѣшното редактиране на списанието да се придържаме къмъ сжщитѣ ръководни начала въ общото желание да пребжде „Български туристъ“.

СЪДЪРЖАНИЕ: Божидаръ Стоичковъ — Снѣжна есенъ на Юмрукчалъ; В. — Писма отъ планината; Надя Божкова — Зиме въ (НАХУДОЖЕСТВЕНАТА ЧАСТЪ) Рила; Ст. Поповъ — Двадесетъ и петъ години Мюнхенски Алпийски музей; Сава Поповъ — До Разградскитѣ текета; М. Шницлеръ — Първиятъ планински излетъ (разказъ); Г. Георгиевъ — Общодостѣпна картографска библиотека; Книжнина; Съдържание на 1936 година.

НАШАТА МОЩЬ

При изтичането на още една календарна година назад, въ хубавото минало на Българския Туристически Съюз, два въпроса особено ярко трѣбва да се подчертаят.

Презъ цѣлия свой, дълъгъ тридесетъ и шестъ години, животъ, усѣянъ съ редица все хубави и достойни успѣхи, презъ раннитѣ му години на първо свѣтило на едва зараждащиятъ се роденъ туризъмъ, така и презъ годинитѣ преди войнитѣ, така и следъ войнитѣ и до днешни дни, когато може да се похвали вече съ действителни творчески морални и материални резултати — презъ цѣлия този свой дълъгъ и усѣянъ съ успѣхъ животъ Б. Т. С. се отличаваше съ една завидна самостоятелностъ всрѣдъ организационно обществения животъ на страната ни и съ една беззаветна преданностъ и любовъ къмъ дѣлото му у всички негови ръководители. Никога Българскиятъ Туристически Съюзъ не е съблазненъ отъ лесната възможностъ да печели успѣхи чрезъ избирането на чело на ръководството си хора чужди на срѣдата и идеологията си, както това е мотивъ у другитѣ организации да избиратъ отговорни официални лица: министри, генерали, влиятелни имена. Винаги на чело на Съюза и начело на всички клонове сѣ избирани и сѣ застава лица измежду редоветъ на Съюза и клона, редовни съюзни и клонови членове, при това проявили се съ своя интересъ, любовъ и работа въ организацията — значи, заслужили мѣстото си. Затова и заели почетната си длъжностъ, тѣзи наши водачи винаги сѣ съ отличавали съ завидна енергия, съ познаване и съ преданностъ при воденето на дѣлата на организацията. И

затова, безспорно, резултатитѣ отъ нашата работа както въ Съюза, така и въ клоноветѣ, както се изтъкна, сѣ най-добри — отъ една страна и отъ друга страна чувствата ни на волни планинари, закърмени въ гордото величие на нѣмитѣ планини, не се обиждаше отъ натрапването на чужди елементи въ срѣдитѣ ни, тамъ където има мѣсто само за свои и близки — така, собствено, както е и въ планината.

На второ мѣсто, трѣбва да се подчертае особено дебело и чистата любовъ, съ която се отнасятъ къмъ дѣлото на Съюза и на клоноветѣ и всички негови деятелности. За това сочи, както самата организация, която е стройна, крепка и жива, така и постигнатитѣ резултати, плодъ единствено на труда и срѣдствата на организирания и привързанъ къмъ Съюза туристъ. Ето, всички знаятъ, че четириседетѣхъ хижи, които съюзната воля и съюзната любовъ по планината успѣха да построятъ изъ най-хубавитѣ мѣста на роднитѣ балкани, сѣ плодъ само на идеализма, постоянството, упорития физически трудъ и скромнитѣ срѣдства на съюзнитѣ членове, които ги събираха въ клоновитѣ си каси левъ по левъ.

Правимъ горнитѣ констатации съ радостъ. И не за да се похвалимъ сами, нито пъкъ да се увѣримъ, че сме постигнали всичко или много, та да спремъ. Но само да подчертаемъ нашитѣ сили и, че ако съ същата любовъ и енергия продължаваме, дѣлото ни ще бѣде увѣнчано съ успѣхъ.

Нека 1937 съюзна година, която ще настѣпи подиръ единъ месецъ, бѣде истинско потвърждение на надеждата ни. Ние вѣрваме въ това.

Василъ А. Радевъ.

СЪЮЗЕНЪ ЖИВОТЪ

Отношенията съ ЮТС

Съгласно пожеланията на последния съюзеиъ съборъ, Централното настоятелство на съюза пристѣпи своевременно презъ настоящата година къмъ уреждане отношенията съ сродната организация ЮТС. Въ сѣщото време, обаче въ канцеларията на съюза се бѣ получило едно писмо отъ Министерството на народната просвѣта, съ което последното настоява за немедленно пристѣпване къмъ пълно обединение на двата туристически съюза.

На 2 XI въ канцеларията на БТС се състоя съвмѣстно заседание на дветѣ централни настоятелства, въ козго — следъ размѣна на съответни мисли — се реши:

1. Организационното сливане на два-

та съюза и технически и психологически за момента е не само трудно, но и нежелателно, и

2. Тѣсно, близко и дейно сътрудничество и дветѣ организации сѣ напълно подготвени да подематъ и осъществятъ веднага.

За горната целъ се създава единъ общъ представителенъ комитетъ отъ членове на дветѣ централни настоятелства, който да обединява дейността въ всички инициативи, застъпащи маркировка, спални, хижестроителство, културно-просвѣтна дейностъ, общи помѣщения и пр.

Централното настоятелство на БТС още въ заседанието си на 4. XI избра за свои представители въ общия комитетъ г. г. Иванъ Раевъ, Василъ Радевъ

и Георги Георгиев, а отъ общия протоколъ се връчи препишъ на Министерството на народната просвѣта, като отговоръ на тѣхното пожелание за обединение.

Съ това въпросътъ за отношението между дветѣ организации е напълно уреденъ.

СОФИЙСКИ ТУРИЗЪМЪ

На 28. X въ канцеларията на БТС се състоя съвмѣстно заседание на централното настоятелство и настоятелствата на всички софийски клонове „Алеко“, „Планинецъ“, „Еделвайсъ“, „Черни връхъ“ и „Хемусъ“, въ което се разгледаха следнитѣ поставени въ дневния редъ въпроси:

1. Обща дейность противъ неорганизирания туризъмъ;

2. Движението на членоветѣ въ клоноветѣ, и

3. Общъ хижень режимъ въ Витоша.

Препорѣчаха и се одобриха много предложения и мѣрки за обща дейность, като се наблегна особено на развивачето пропагандна дейность и въ самитѣ планини, импулсирането задружния животъ въ отдѣлни дружества и въ града, както и внасяне по-голямъ разграницение между привилегиитѣ на членоветѣ и нечленоветѣ при посещението на витошкия хижъ.

За уреждане на единъ общъ хижень режимъ въ Витоша се реши да се избере единъ общъ комитетъ съ представители на ЦН и всичкитѣ отдѣлни клонове, който не само да ръководи съвмѣстната дейность на всички туристски организации въ София, но и да тръгнати и предложи уреждането на общия хижень режимъ.

ТУРИСТСКИ КАЛЕНДАРЪ

Централното настоятелство на БТС отпечати за първи пътъ туристически календаръ за 1937 година — художествено издание съ трицѣтно приложение — картина и ежемесечни цѣтни репродукции на снимки отъ планинитѣ на България и живота въ тѣхъ.

Художествеността на календаря и неговата извънредно ниска цена — 10 лева единия екземпляръ — го правятъ не само лесно достъпенъ за всички членове, но ще го направятъ и неизбежно украшение на всѣки туристски домъ, хижъ, помѣщение и жилище.

Поради високитѣ разниски по отпечатването, Ц. Н. е решило да изпраща календаря при поискване само въ предплата, което, обаче не бива да погрѣши на никой любител на българската природа да се лиши отъ радостта презъ цѣлата година да вижда предъ себе си

своитѣ планини и указания за тѣхното посещение.

Членътъ на Ц. Н. д-ръ Емануилъ Шаранковъ е получилъ нѣколко месечна стпуска поради заминаването си на специализация въ чужбина (Мюнхенъ). На мѣстото му за времененъ замѣстникъ е повиканъ подгласника г. Т. Тодоровъ.

Презъ днитѣ 19—21 ноември, при Министерството на народното просвѣщение се състоя първия съветъ по тѣлесно и национално възпитание на младежта съ представители на всички съответни организации. Отъ страна на М. Н. П. бѣха направена изложения отъ г. г. началника на отдѣлението Е. Василевъ и главния инспекторъ лѣкаръ г. Матеевъ, както и отъ отдѣлнитѣ организации. Нашиятъ съюзъ бѣ представляванъ отъ редактора на списанието и члена на Ц. Н. г. Ст. Поповъ.

ПАМЕТНИКЪ НА ДРУГАРСТВОТО

По починъ и инициатива на другаритѣ на трагично загиналия въ една снѣжна буря преди нѣколко години Павелъ Романски — бившъ възпитаникъ на Американския колежъ въ Самоковъ, събрали достатъчно срдства за издигане на паметникъ въ негова память, който паметникъ е вече готовъ и ще бжде поставенъ още тази пролѣтъ въ мѣстността „Острова“ на горната землянка, подъ хижъ „Алеко“.

Паметникътъ представлява фигурата на скиоръ голѣма 2.80 м. и ще бжде поставена така, че ще се вижда отъ долината и отъ хижата, като височината ѝ ще позволява да се откроява на фона на небето, което ще ѝ прави още по-историнска и отъ далечъ ще сочи почитанията на другаритѣ. Самиятъ паметникъ е кръстенъ, именно: Паметникъ на другарство!

Работата се извършва отъ почетенъ комитетъ, подъ председателството на г. Блякъ, директоръ на Американския колежъ въ Симеоново. Въ комитета влиза нашия съюзенъ секретаръ г. Василъ А. Радевъ, г. Колушки отъ ски-съюза, скулптора г. Фуневъ; чиято работа е и паметника на другарството.

СКРЪБНИ

Карловскитѣ туристи известаватъ за преждевременната смъртъ на **Никола Н. Печевъ**, дългогодишенъ членъ на „Юмрукчалъ“.

Споменътъ за него ще отеква вѣчно въ сърдцата ни както ехото — по върховетѣ на родния Балканъ...

Асеновградскиятъ клонъ „Безовъ“, съобщава за внезапната смъртъ на дейниятъ ни другаръ отъ планината **Нено Неновъ**.

Богъ да ги прости!

На Матерхорн — противно на дадените съобщения — не ще се строи въздушна желѣзница. Вжжена желѣзничка ще се построи само отъ Вал-Турнанш до превала Теодулъ. Председателътъ на Италианския Алпийски Клубъ г. Манарези е заявилъ изрично, че клубътъ никога не ще даде съгласието си за обезобразяването на Матерхорнъ съ желѣзница.

Руските планинари презъ изтеклото лѣто сж развили незапомнена активностъ въ Кавказките планини. Въ Домбайская поляна тѣ сж си били изградили единадесетъ лагера, подслонъ за 600 души, които просто сж се втурнали въ учебни и завоевателни курсове въ планините. Споредъ предварителните данни презъ лѣтото сж изкачени не по-малко отъ 20 върха за първи пътъ, направени сж много траверси. Въ цѣлото това извънредно планинарско въодушевление се е отличила и една госпожца Ирина Крсунъ, която е успѣла да изкачи главния връхъ на Шхара.

Между многото жертви на Алпийтѣ планинарскитѣ срѣди съжяляватъ особено за нещастната смъртъ на Хансъ Лауперъ, единъ отъ най-известните и дейни планинари въ Бернския Оберландъ, който има като свои успѣхи изкачването северната стена на Мьонхъ, южната стена на Бичхорнъ и правата северна стена на Юнгфрау. Лауперъ е загиналъ на 21 юний на Фаулхорнъ.

Другиятъ швейцарецъ Лоренцъ Саладинъ, единъ отъ най-активните планина-

ри въ далечните азиатски планини (вж. кн. 5, стр. 182 „Изъ далечните планини“) е загиналъ при изкачването на високия 7000 м. връхъ Канъ-Тенгри въ Тиеншанъ. При слизането отъ върха Саладинъ е изпадналъ съ своите придружници въ снѣжна буря и е починалъ по-сетне вследствие на замръзванията.

Виенскиятъ студентъ Хербертъ Тихи е осъществилъ една рѣдка и своеобразна хималайска експедиция. Съ моторчо колело той отишелъ въ Индия и оттамъ — преоблѣченъ като поклонникъ — е влѣзълъ въ Тибетъ, отъ кждето се е ст-правилъ за изкачването на 7730 в. високия връхъ Гурла Мандата, придруженъ само отъ известния носачъ Китаръ. Отъ 7200 м., обаче, смѣлиятъ алпинистъ е трѣбвало да се върне.

Тронътъ на Соломонъ, свещениятъ връхъ за персийците Такти Сюлеймачъ (4750 м.) е изкаченъ презъ лѣтото отъ трима нѣмски алпинисти, на които се е удало и изкачването на Демавендъ (5670 метра), най-високиятъ връхъ на групата Елбрусъ.

Защита на природата. Въ рамките на панаирия въ Львовъ, презъ дните 5—30 септемврий, е била уредена и една изложба „Нашите планини и защита на природата“.

Полското Татранско Д-во е било изложило една богата колекция отъ своите издания, посветени на изучаването Татранския теренъ, както и една голѣма карта, върху която сж били нанесени цвѣтно всички маркирани пѣтища.

СПИСАНИЯ

Планински вестникъ, двойна книжка, 10—11, съдържа: Д-ръ Й. Облакъ — Калникъ; Анна Тума — Въ снѣгъ на Гросвенедигеръ; Инж. Фр. Авчинъ — Катерачната екскурзия на С. П. Д. въ Швейцария; Книжнина.

„Часописъ Туристи“, органъ на Чехосл. Туристически клубъ (не се получава редовно), бр. 8. 1936: Проф. Д-ръ Р. Кетнеръ — Пещери; Д-ръ К. Хлавка — Асоциация на славянските туристи д-ва; Д-ръ Р. Бацлавихъ — Новъ пѣтъ по Червената скала; Вести.

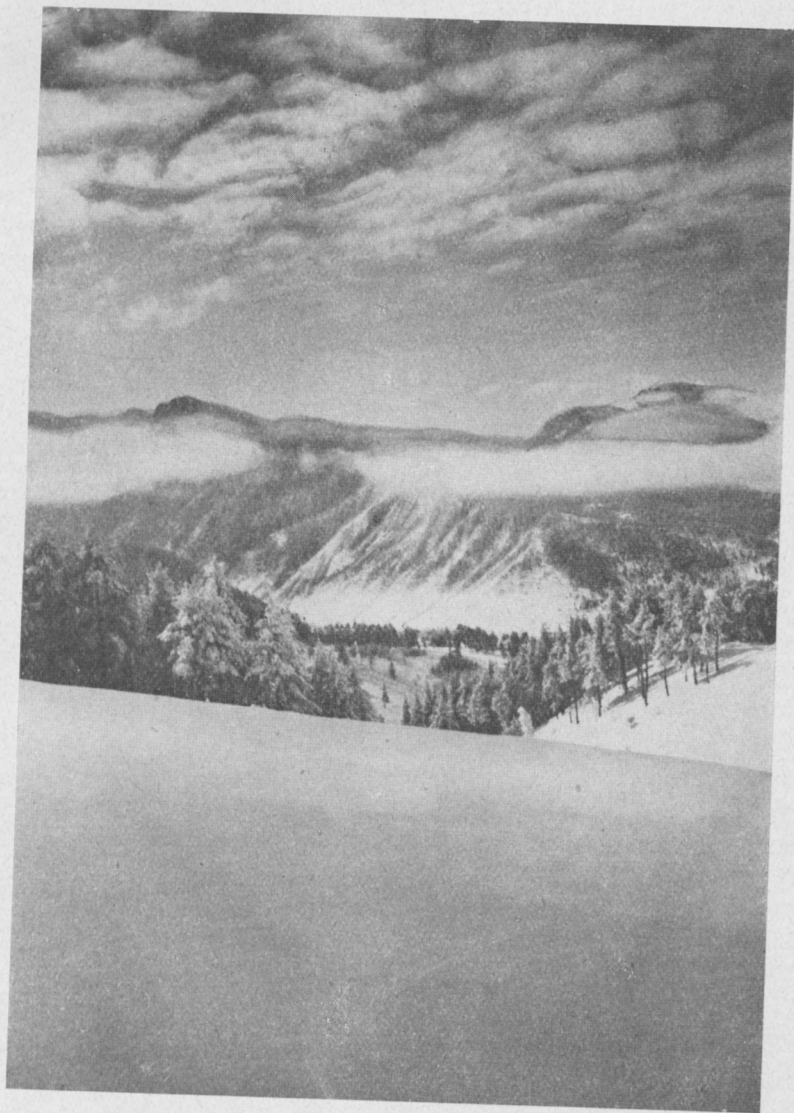
Въ октомврийската книжка на „Туриста въ Полше“, полскиятъ делегатъ на конгреса на Асоциацията въ София, г. проф. д-ръ В. Гьотелъ, следъ като дава въ отдѣлна статия сведения за сжция конгресъ и снимки отъ Чамъ-Кория („Българското Закопане“) и Рила, помѣства и отдѣлна бележка за българските

планини и развитието на туризма въ България, която завършва съ пожеланието къмъ полските туристи да се запознаятъ съ прекрасните планини на България, още повече, че въ българските туристи сжществувало едно особено добро разположение къмъ полските планинари.

Известия на Алпенфрайна за юсемврий, бр. 11, съдържа: Ф. Кайзеръ — Отъ Дрю до Вертъ; Л. Шмадереръ — Кавказкиятъ излетъ на мюнхенската секция 1936; Изъ дейността на младежките групи; Съюзни вести, книжнина

Ла Монтанъ, св. 282, октомврий: книжката е посветена на пещерите и съдържа статии отъ Д-ръ Мабо, Б. Жезъ, Н. Кастере, Ш. Боне и др.

„Обестеррайхише Алпеншайтунгъ“, св. 1175, ноемврий: Извънредни успѣхи въ Хималаите; Р. Петерсъ — Два пѣтя по Шюселкаршпице; Нови изкачвания

Планината побѣлѣла

Снимка Н. Ц. В. Принцъ Кирилъ

Първи снягът на Юмрука

СНЕЖНА ЕСЕНЬ НА ЮМУРКЪ- ЧАЛЪ

ТекстЪ БОЖИДАРЪ СТОИЧКОВЪ
Снимки д-ръ Л. ТЕЛЧАРОВЪ

Тридесети септември тази година. Вали и то така, че до гарата непромокаемити ни връхни дрехи бѣха вече пропуснали. Пѣтувахме за Пловдивъ, като възнамѣрявахме да отидемъ на следния день въ Калоферъ и отъ тамъ да изкачимъ Юмрукъ-чалъ.

Въ влака не можахме да спимъ нито минута. Всички мѣста бѣха заети и то отъ хора, които изглежда да сѣ пѣтували често по желѣзницитѣ, тъй като нахалството имъ стигаше чакъ до тамъ, че бѣха изпоналягали по скамейкитѣ съ хвърленъ вестникъ или дреха презъ глава, безъ да ги ни най-малко интересува, че може случайно да има и други пѣтници. Отъ друга страна, двама онеправдани като насъ, единиятъ представилъ се за боленъ отъ дванадесетъ годишна язва въ стомаха, а другиятъ отъ задухъ, още отъ време на войната, ни занимаваха съ „най-интересни истории“ по своята бодестъ, чакъ до Пловдивъ. Телчаровъ имъ се бѣ препоръчалъ за фелдшеръ и съ интересъ слушаше, докато азъ се вбѣсявахъ отъ това,

че не ме оставятъ да спя, пъкъ даже и било то правъ.

Въ 6 часа сутринъта слизаеме въ Пловдивъ. За наша голѣма изненада, тукъ не бѣ валило. Правимъ обичайнитѣ покупки и въ 8 часа потегляме за Калоферъ, кждето стигаеме къмъ 3 часа следъ обѣдъ. Безъ да се застояваме, потегляме за Балкана. Времето тукъ като че ли сега е на разваляне. Гонимъ коритото на рѣка Курденица, по която смѣтаме да се доберемъ до върха още тази вечеръ, за да нощуваме въ новопостроения заслонъ на юго-западния склонъ на Юмрука. Къмъ 5½ ч. небето отведнажъ се затъмнява и развиятъ се силенъ дъждъ ни принуждава да се приютимъ въ една отъ кошаритѣ, които изобилствуватъ по нивитѣ надъ Калоферския манастиръ, тамъ кждето долината на рѣка Курденица се затваря отъ високи хребети и остри върхчета. Избираме нагледъ най-солидната, навличаеме върху себе си всичкитѣ си дрехи и, завити съ платнищата на палатката която носимъ, заспиваеме. Къмъ 2 часа сл. полунощъ се събуждамъ; ко-

либата изглежда отдавна да е прокапала, тъй като всичко вътре, платнища, раници, бѣше мокро. Излизамъ навънъ и виждамъ картина, каквото до сега сѣ не съмъ виждалъ. Ако се опитамъ да я предамъ, ще излѣза смѣшенъ и жалъкъ, тъй като ще трѣбва да употребявамъ думи, съ които обикновено си служа. Знамъ само едно, че по едно и сѣщо време, въ долината **Джендема** се бѣха насѣбрали всички видове цвѣтове и дебелини облаци, презъ които все пакъ луната намираще начинъ да се показва и да освѣтлява въ всички нюанси на синьото гмстата широколистна растителност по почти отвеснитѣ склонове на **Чуфадарица**. Знамъ сѣщо така, че не можамъ да се въздържа и влѣзохъ въ колибата да събудя **Телчаровъ**, на когото той ме изруга, упрѣквайки ме въ глупавъ романтизъмъ, попита колко е часа, рѣши, че отдавна не е ялъ и започна да тършува изъ раницата си.

Следъ като се нахранихме, легнахме отново. Въ петъ часа точно бѣхме на кракъ. Дъждътъ бѣше престаналъ, а мъглата бѣше съ насъ. Презъ нощта бѣше

паднала 15 см. снѣжна настилка. Радвахме се, че газимъ първия снѣгъ тази година и продължавахме охотно пътя си, като се водѣхме презъ цѣлото време по едни вълчи стѣпки, правени, може би, нѣколко стотинъ метра предъ насъ. ведно съ нашитѣ, на нѣколко стотинъ метра предъ насъ.

Подъ върха вълчитѣ стѣпки се загубиха и мъглата се разкъса, като по-големата частъ отъ нея остана подъ насъ. Откри се северо-източния грѣбъ на **Юмрука**, цѣлиятъ побѣлялъ. **Телчаровъ**, съ видима радостъ, започна да го премѣрва мижишката — нали трѣбваше да се направятъ и нѣкои снимки. Въ 12 безъ четвъртъ бѣхме на самия връхъ, газейки вече дълбокъ снѣгъ, като презъ пълна зима. Всичко тука бѣше чисто. Силвиятъ вѣтъръ бѣше изтласкалъ всички облаци по посока на **Троянъ** и не имъ позволяваше да мръднатъ оттамъ, така че тукъ хребетътъ откриваше, отъ една страна, голѣми бѣли пространства отъ снѣгъ, а отъ другата, сѣщо така голѣми бѣли пространства, само че отъ облаци.

Стигаме заслона. Построенъ е по об-

Юмрукчалъ въ снѣгъ

Заслонът въ снегъ

разецъ на заслонитъ Малъовица и Завра-
чица. Тукъ пресичаме съвсемъ прѣсни
следи отъ диви кози, направили широкъ
колкото за кола пѣть. Поемаме по кри-
винитѣ, като оставяме Дюсъ-чалъ въ
лѣво. Възнамѣряваме да минемъ подъ
Остра могила и привечеръ да сме къмъ
вр. Амбарица, въ чиято хижа да нощу-
ваме. По кривинитѣ, като по-открито,
вѣтрътъ е дваждъ по-силенъ, но това ни
радва, тъй като пѣтя ни е разчистенъ —
всички мъгли лежатъ вдѣсно отъ хребета
по който се движимъ, безъ да могатъ да
се издигнатъ надъ него, а още по-малко
да се прехвърлятъ откъмъ нашата
страна.

Навлѣзохме най-после въ по-низко и
по-запазено отъ вѣтра мѣсто — цирку-
сътъ подъ Купена, обърнатъ къмъ Кар-
ловската хижа, която остава далечъ въ
дѣното, по посока на Дюсъ-чалъ, въ за-
вършека на съседния по-низкъ долъ.
Тукъ вече нѣмаше снегъ. Телчаровъ
веднага си направи смѣтка какво би
представлявало това мѣсто презъ зимата

за ски и започна да го изучава съ сг-
ледъ на единъ зименъ преходъ. Отвеси-
тъ тукъ сж голѣми, но има добри пѣте-
ки, следващи все хоризонталитѣ — личи
си, че не сж правени отъ туристи . . .

Сега работата ни е да прехвърляме
било следъ било, като се стараемъ да не
слизае дълбоко въ долинитѣ, за да не
губимъ височина. Навлизаме въ Малка-
рѣка, притокъ на Карловската рѣка, по
чиято долина историческиятъ пѣтъ на
Траянъ, прекаранъ отъ Карлово за Тро-
янъ, е още оставилъ следи. Идва и
върхъ Амбарица. Много хубави мѣста, съ
дълбоки усои и покрити съ широколист-
на гора склонове. Часътъ е петъ и ние
си правимъ смѣтка, че точно на залѣзъ
слънце ще бждемъ на хижата. Така и
стана, но не напълно. Наистина при за-
лѣзъ бѣхме на Амбарица, но хижата не
можахме да намѣримъ. Решихме, че е въ
съседната долина и, отправяйки по ад-
ресъ на мѣстнитѣ туристически два
много мили думи за това, че никѣде
още не бѣхме срещнали маркировка,

Било и мъгла

продължихме пътя си, вече по тъмно. Спасението ни бѣше само въ добре очертаната пѣтека.

Съседниятъ долъ, зловещъ, безъ никакви дървета, съ една скала като стена по срѣдата, не даваше никакъвъ признакъ на животъ. Пакъ нуждното число викове и разузнавания, но напраздно. Тукъ бѣше толкова диво, че просто ни бѣше страхъ да опънемъ палатката си да ношуваме. Бѣше вече 9 часа и събралиятъ ни се 16 часа ходъ, заедно съ значителната тежина на раницитъ, ни бѣха доста изтощили. Най-много, обаче, ни отнемаше силитъ обстоятелството, че не можемъ да откриемъ хижата, следъ като по пътя си кроехме такива сладки планове за ношуването въ нея.

Решаваме да минемъ въ третия долъ, разположенъ успоредно на първитъ два и свършващъ въ Карлово — свѣтлинитъ на града се виждаха долу дълбоко, въ дъното. Още половина часъ ходъ и ето и третия долъ. Но и той усойничавъ, дивъ, съ тази разлика, че имаше растителност. Но все пакъ изключващъ всѣкаква възможностъ за съществуването на каквато и да било хижа. Следъ като се двоумимъ доста време, дали да преспимъ тукъ или не, вземаме решение да продължимъ още съ единъ часъ по часовникъ и ако не на-

мѣримъ хижата, тамъ да ношуваме. Продължаваме. Хубава пѣтека презъ гъстата гора. Следъ новъ половинъ часъ ходъ, навлизаме въ четвъртитъ долъ, вече ужасени — нѣматъ ли край тия долове? И тукъ никаква хижа. Най-после се досѣщаме да отворимъ картата и установяваме, че има пѣтъ за слизане къмъ Сопотъ само по отсрещния рѣтъ на този четвърти долъ. Продължаваме по-нататъкъ; гонимъ пѣтя и го намираме — широко, каменливъ до безобразие. Сигурни бѣхме, че това е пѣтя за хижата, но да отидемъ да я търсимъ сега, ни се виждаше глупаво и ето защо безъ мислене се спуснахме надолу по него.

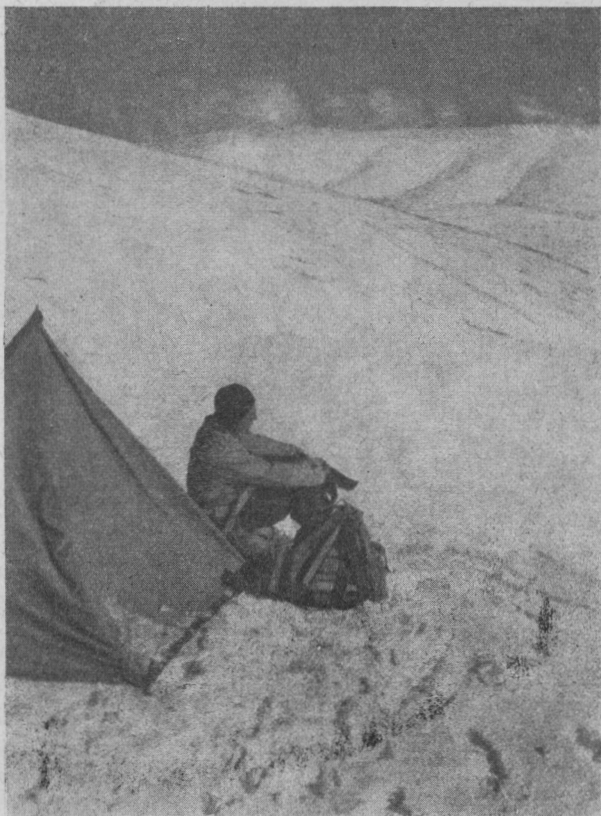
Четиринадесетъ електрически лампи, свѣтящи като точки, ни бѣха прѣкъвали погледа. Сега ние не мислѣхме вече за хижата. Свѣтлинитъ ни занимаваха само. Но тѣ все пакъ оставаха далечъ долу. Съ разбити отъ тоя каменливъ пѣтъ крака, ние решаваме, че най-разумно е да преспимъ нѣкъде край пѣтя и на сургинята да продължимъ. Студѣтъ, обаче, не ни позволява да заспимъ. На това отгоре завалъ и дѣждъ. Стояли не стояли единъ часъ, ние си събираме багажа и потегляме надолу съ подвити колѣна. Менъ лично ми се струваше, че нямамъ

кой знае какви рани по ходилата. Толкова краката ми бѣха подбити. Тукъ, съ това слизание, преживѣхме единъ отъ ония моменти, които сж отвратителни по само себе си, и които все пакъ сж хубави поради споменитѣ, които оставятъ.

Най-после пѣтътъ се очисти. Стигаме при нѣкаква си воденица. Часътъ е 3 сутриньта. Следъ малко минаваме докрай една масивна ограда, наподобяваща тая на манастиръ. Тукъ недобраното лозе на манастира ни съживи силитѣ. Съ пѣтни шапки отъ най-разнообразни видове грозде, ние се бѣхме разположили на срѣдъ пѣтя и зобѣхме, безъ да обелимъ дума — нѣмаше време. Въ 4 часа стига-

ме Сопотъ. Познахме го по спретнатитѣ му и чисти кѣшурки и улички. На пейкитѣ въ градината му, на срѣдъ града, изкарваме по единъ часовъ сънъ, и събудени отъ дрѣнкането на мендитѣ за вода на нѣкои ранобудни сопотчанки, потегляме за Карлово. Тукъ сме въ 5½ часа. Настаняваме се въ първата срещната хлѣбопекарница и чакаме, тепсия следъ тепсия, изваждането на банички-тѣ, за да ги унищожимъ.

Въ 8 часа колата ни откарва за София, струпани съ впечатления и умората на единъ тридневенъ излетъ, направенъ, по силата на обстоятелствата, за 24 часа непрекъснатъ ходъ.

Ранна зима на Юмрука

На Витоша е валило ...
Снимка Н. Ив. Божиновъ

ПИСМА ОТЪ ПЛАНИНАТА

Гю лечица, декемврий.

Драги К.,

Странно е, наистина, че прибѣгвамъ къмъ остарѣлото сръдство на писма — мирише много на изсушени теменужки и монограми на пликоветѣ. Но принудителниятъ монологъ, на който е осъденъ всѣки самотникъ въ планината, никога не може да бѣде пълень отдушникъ на многото чувства и трепети, които понѣкога и най-незначителното преживѣване въ нея предизвиква у насъ.

Ти си спомняшъ детинскитѣ години, когато, запѣхтѣни отъ радостъ, ние тичахме по широкитѣ дворове да ловимъ съ ржце падащитѣ снѣжинки на първия снѣгъ. Тогава ние не знаехме и не разбирахме нищо (и може би затова бѣхме щастливи?) отъ явленията на небето; а се отдавахме само на простата радостъ, съ която се посрѣщатъ бѣлитѣ, дълго очаквани, пратеници на небето.

Напраздно по-сетне — въ нерадостни-тѣ години на градския животъ — ние се мжчехме да преживѣемъ отново тази чиста, детинска радостъ: тя излизаше само като възпитано, сухо възклицание отъ устата и заглѣхваше неповторено.

— — — — —

Сжщата тази радостъ, вѣрвай ми, преживѣхъ привечерь, когато — надничайки отъ вратата на горската колиба по навикъ — видѣхъ да политатъ къмъ земята първитѣ пеперудки на новия снѣгъ. Азъ не извикахъ отъ несдържано удоволствие, не заскачахъ лудо, даже не посегнахъ да уловя еднъ отъ тѣхъ. Но детинската радостъ възкрѣсна въ мене съ всичката си сила и ме накара да потреперя отъ щастливото чувство на оживѣлия споменъ.

Снѣжинкитѣ се стеляха тихо и безшумно надъ потъмнѣлата земя, но на мене тѣ се струваха като запалени свѣ-

щички предъ нѣкой голѣмъ свѣтълъ праздникъ, който не ни дава сънь. Струваше ми се, че безчетни многогласни звънчета звънятъ въ въздуха и пѣятъ странно весела мелодия, изразяваща неземно упование.

Бѣ претѣмнѣло преди това и въ гората се носѣше влажниятъ, топлѣлъ лѣхъ предъ всѣки първи снѣгъ. Небето бѣ надвиснало, съдържащо обещанието за нѣкаква мистерия, която става въ просторитѣ. И мене бѣ завладѣло неясното чувство за предстоящо чудо, което ще донесе облекчение на цѣлата природа. Следъ дългитѣ и мрачни есенни дни, като че изъ въздуха се носѣше пожеланието за нѣкое просвѣтление, което да върне блѣсъка на луннитѣ вечери. Всичко наоколо бѣ притихнало въ очакване, което е готово да приветства избавлението. И ето, чудото стана, родено като че отъ себе си, безъ да се разтвори небето, и безъ да грѣйне въ тържествено сияние. Плахо долетѣха първитѣ снѣжинки, поозърнаха се и несигурно потърсиха убежище на земята, кѣдего се топияха въ извинение. Но следъ тѣхъ започнаха все по-увѣрено да налитатъ други, по-голѣми, по-свѣтли и по-засмѣни. И скоро тѣ завалѣха въ лудо надпреварване да се стремятъ къмъ ожиданата земя, на която ги бѣ обрекла ни-

щожната имъ сѣдба.

Цѣлата околна природа притихна за мигъ въ изненада и послѣ се раздвижи радостно, отпуснала се следъ дългото очакване. Въ въздуха се понесе едва доловимъ шепотъ, който почувствахъ да влиза направо въ душата ми. Азъ се усмихнахъ и радостно погалихъ съ погледъ снѣжнитѣ гостенки.

— — — — —

Случи се нѣщо важно, голѣмо и извънредно, което изведнажъ промѣни цѣлия свѣтъ вънъ и въ мене.

Колко незабележително въ сѣщностъ произшествие — първи снѣгъ! Но все пакъ чувството, което той разлива въ природата около себе си, е необичайно и неповторимо.

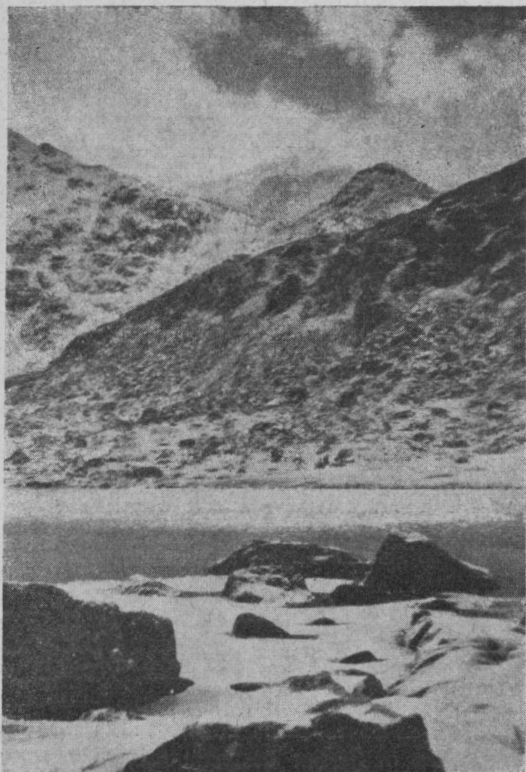
Ти трѣбваше да видишъ какъ всѣка стдѣлна снѣжинка, полегнала на първото изпрѣчило ѝ се клонче, свѣтеше съ блѣсъчето на небеснѣ усмивка и се топеше въ собствената си милувка. Трѣбваше да съзрешъ задружниятъ имъ устремъ къмъ начната земя, за да потрепнешъ отъ тази безкрайно сърдечна картина на природна нѣжностъ.

Недей да прекъсвашъ тука съ учудването, какъ може да се живѣе съ подобни наивни видения, въ които сме привикнали отъ години вече да не виждаме никаква идилия. Недей да бѣдешъ

Първи снѣгъ по клонитѣ

Снимка Ст. Поповъ

Първи снягът на Мусала

Снимка М. Кръшняк

„сериозен“ тамъ, където се иска искрица отъ чувство за природата. Помъчи се за мигъ да забравишъ проклетата материална обстановка на твоя животъ и да се вживѣешъ съ затворени очи въ тази картина.

Не бихме ли могли ние, хората, да се заразимъ отъ простата саможертва на тѣзи снѣжинки, които не знаятъ колко красота носятъ съ себе си, но съ една трогваща нѣжностъ загиватъ при първия си допиръ съ земята, когато сж доживѣли именно своето единствено очарование? Не бихме ли могли да се поучимъ отъ тѣхната горка участъ на привидния имъ и лъжовенъ животъ на земята или отъ трогателния имъ повикъ за красотата? Или нима не бихме пожелали и ние да литнемъ веднажъ като въ сбѣднала се приказка къмъ нѣкой другъ свѣтъ, макаръ и тамъ да се стопимъ отъ радостта на достигането му?

Помисли си само: колко голѣми наши идеи и желания въ сжщностъ биха мог-

ли да бѣдатъ сведени до простия примѣръ на тия непридирчиви снѣжинки, които искатъ само едно: да умратъ за това, къмъ косто се стремятъ и които — не знаейки нищо, не чувствувайки нищо — все пакъ осъществяватъ нѣкаква върховна воля, която — разтърсила огромно небесно пролѣтно дърво — праща бѣлитъ му цвѣтове на гибелъ?

Тѣзи снѣжинки, знамъ, нѣматъ душа и никой предвзетъ пантеистъ не би могълъ да имъ я припише. Но не се ли крие задъ тѣхния красивъ образъ едно разхищаващо великолепие, което си позволява да дава чаровни одежди на най-проститѣ физически явления?

Ползата, драги мой (най-важното за васъ!) отъ изживѣването истински и дълбоко на подобни мигове отъ природата, не се крие въ нѣкакво доволно съзнание за постигната суета, а въ неизбѣжното чувство (разчитамъ на твоята култура!), че сме се доближили, макаръ и само съ духовнитѣ си очи, до живота на цѣлия космосъ, отъ който умръзналото ни сжществуване така много ни е отдалечило.

— — — — —

А сега слушай:

Утре, когато снѣгътъ продължава своята безгласна симфония, азъ ще тръгна изъ побѣлѣлитѣ ливади въ гората и — съзерцавайки безчетнитѣ снѣжинки, съ които ме свързва общиятъ ни произходъ — ще разговарямъ съ погледа си съ тѣхъ като съ обични познати и... ще бѣда щастливъ.

Твой В.

Зимното царство на Рила

КОЛЕДА ВЪ РИЛА

ТекстЪ НАДЯ БОЖКОВА, снимки Н. МИРОНСКИ

Влакътъ ни носи къмъ Рила и всѣка секунда ни приближава къмъ целта! Вече сме въ Дупница, заобиколени отъ тѣлпа любопитни, сякашъ нашето появяване бѣше нѣкакво не обикновено явление. Следъ дълго разтакане и търсене превозно сръдство, четиримата, настанени въ една „таратайка“, бѣхме на пѣтъ за с. Сапарева-Баня. Повдигнали платнището отъ едната страна, ние гледаме величественитѣ, покрити съ снѣгъ и залѣни съ слънчева свѣтлина, върхове на Рила. Гѣ, сякашъ, ни зоватъ.

Часътъ е два, съ раници и ски на гърба поемаме къмъ планината. Следъ половинъ часъ ходъ слагаме скитѣ на краката и продължаваме нагоре.

Долината на р. Джерманъ.
— Последнитѣ слънчеви лъчи огрѣватъ

високитѣ върхове, а небето надъ тѣхъ е пурпурно червено, преливащо се въ следвацитѣ цвѣтове на спектра. Въ дѣното на долината лжкатуши р. Джерманъ, губейки се нѣкъде въ гората. Снѣгътъ е вече достатъчно дълбокъ и за трети пѣтъ слагаме скитѣ. Наближаваме Серпантинитѣ. Почти е тъмно, вървя сама напредъ и едвамъ виждамъ стѣпкитѣ, които нѣкой е направилъ, за да очертае пѣтя. Затѣвамъ до колѣне. Единъ отъ компанията, здравъ и издържливъ, но начинающъ скиоръ, на всѣка крачка се хлѣзга и пада назадъ, тога бави и другитѣ. Азъ вървя сама и неусѣтно изкачвамъ Серпантинитѣ. Наоколо е тъмно, но менъ ми е свѣтло и радостно. Въ тъмнината започватъ да се очертаватъ контуритѣ на върховетѣ

надъ хижата, после самата тя свѣтна. Пазачътъ, бай Мирчо и момчето му ни посрѣщатъ предъ хижата съ „добре дошли“. За тѣхъ ние сме скѣпи гости, тъй като сме първитѣ посетители на хижата отъ три месеца.

Бѣдни вечеръ. — Около насъ хиляди елхи, които природата е накичила тъй художествено съ снѣгъ, скрежъ и висулки отъ ледъ — наистина Коледа! Въ хижата е свѣтло, топло и уютно, пѣмъ „Елхови лесъ“ и нареждаме масата за вечеря. Нѣма шумъ, нѣма хора, ние сме четиримата и пазача съ момчето си.

На другия день поемаме тежкия пѣтъ къмъ върховетъ. Пазачътъ ни изпраща твърдо увѣренъ, че вечерята ще спимъ пакъ въ хижата, тъй като не ще можемъ да минемъ преспата надъ езерото, за да стигнемъ Рилския манастиръ. Бодри и весели поемаме нагоре и следъ половинъ часъ време се откроява силуета на Миронски, огрѣнъ отъ слънцето, сякашъ че той самиятъ излъчва свѣтлина, която, като свѣтяща ивица, го обикаля. Въ краката ни лежи море отъ облаци, а нейде далече на северъ стърчи като островъ побѣлѣлата наша любимка Витоша, на която изпращаме първитѣ поз-

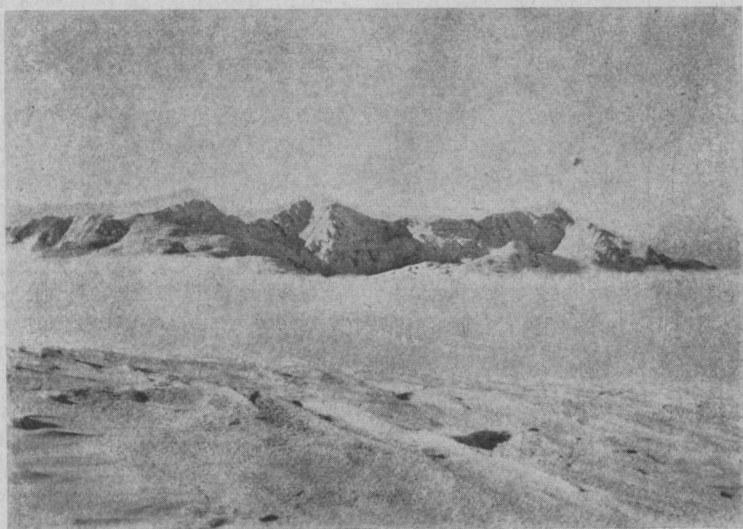
драви. По-нататкъ стърчатъ високитѣ върхове на Стара-планина, Родопитѣ, Мусала и наблюдателницата, кацнала като птичка отгоре, страхотнитѣ, примамващи гребени на Рупитѣ — мечта! Прекосяваме Бѣбрека — ако човѣкъ не е минавалъ лѣтно време, не ще знае, че тукъ има езеро и че върви по него. Колко различна е физиономията на планината зиме, отъ тази лѣте! Всичко е покрито съ снѣгъ — бѣла вълниста повърхностъ, гладка само върху езерата. Върховетъ сж заглэдени, почти отвесни, погледътъ се плъзга по тѣхъ, безъ да има кѣде да се спре. Времето е ясно, спокойно и приятно. Наклонътъ е много голѣмъ и бавно напредваме нагоре. Неусетно — както само се пише — изплаваме надъ висинитѣ.

Дамка. — Картината е божествена! Предъ тази красота човѣкъ само нѣмѣе. И наистина, какво сж думитѣ предъ чувствата, които човѣкъ изпитва предъ тази красота по-хубава отъ мечта? Сякашъ ставашъ безплѣтенъ духъ, забравяшъ всичко — сжществува само красотата, която се разтила предъ погледа ти — обръщашъ се цѣлъ на съзерцание. Рупитѣ, горди и величествени, сж тъй близо, че ако протегнешъ рѣка, ще ги по-

галищъ. По тѣхъ пълзи мъгла и иска да ги скрие отъ погледа ни, но тѣ надничатъ и ни позволяватъ да имъ се любуваме.. Тѣй красивитѣ лѣтно време Урдини езера сж покрити съ снѣгъ, но не могатъ да избѣгнатъ отъ погледа ни. Конуситѣ на Елъ-тепе и Кутело подаватъ изъ мъглата своитѣ бѣли, блеснали на слънцето чела. Калининѣ връхъ и Поличитѣ стърчатъ като нѣкакви гиганти, илюзия — дадена отъ ивицата мъгла, която ги пресича. Черни-връхъ, Черна-скала и Кабулъ зоватъ погледа, страхувайки се да не ги отмине. И все пакъ очитѣ не забравятъ нашата малка, хубава Витоша. Нѣкой произнесе името ми. Стреснахъ се. Трѣбва да свалия коланитѣ на скитѣ и да се спускамъ надолу къмъ Злия пролѣзъ, докато другитѣ двама правятъ снимки. Небето е изсипало половинъ метъръ нафталинъ върху Дамка; слънцето пече, сякашъ иска да ни подпали. Спускамъ се надолу, скитѣ ми порятъ снѣга; отъ бързината се образува вѣтъръ, който приятно гали странитѣ ми. Мъглата пълзи отдолу, сякашъ, че въ дъното на бездната ври огроменъ котелъ, отъ който излиза пара. Снѣгътъ е толкова чистъ, че има синкавъ отенъкъ и блести на слънцето, като

че е посипанъ съ диаманти. Мъглата наближава. Започваме да се спускаме по самия Зълъ пролѣзъ — единъ ржбъ, който въ лѣво е отвесенъ надолу и бездната не може да се види поради мъглата. Въ дѣсно наклонътъ е почти отвесенъ. Миронски заявява, че ако нѣкой падне въ лѣво — сигурна смъртъ, а въ дѣсно — нѣма да остане живъ, да си избира. Ржбътъ е широкъ около 3—4 м. и дълъгъ около 50 м. Следъ ржба започна една широка стена съ голѣмъ наклонъ, която минаваме на серпантини, като на всѣки завой обръщаме скитѣ. Тръгнахме по хоризонталъ, надолу е почти отвесно. Вървие върху прѣсенъ снѣгъ, а отдолу ледъ, като на мѣста снѣгътъ е отвѣтъ. Изведнажъ виждамъ Зорето, който бѣше изминалъ 200—300 метра напредъ, нѣколко метра надолу, махналъ скитѣ и пакъ ги слага, а 3—4 м. подъ него съвсемъ отвесно стена, която Богъ знае кѣде води, мъглата не позволяваше да видиме това. Той полетѣлъ съ главата надолу и навреме се сѣтилъ да забие едната си ска въ снѣга, благодарение на което не продължилъ надолу. Ако се бѣше счупила ската му? Вървие повече отъ два часа по този проклетъ страхотенъ хоризонталъ. Боже

Рила зиме (У, диния циркуси)

мой, ще има ли край? . . . Всъщност кракът вдигам и здраво забивам ската в снега, а това ми костваше двойна енергия. Веднажъ изпитахъ удоволствието да се свлѣка надолу и съ голѣма мъка успѣхъ да се задържа и продължа по пътя, втори път не желаяхъ същото удоволствие. Нервите сж опънати до последните предѣли. Мъглата едига своите воали, за да ни покаже пирамидата на Върли-врѣхъ, а долу е манастира. Нѣщо се смѣка отъ гърба ми, макаръ, че раницата си стоеше и не бѣше по-лека. Часътъ е повече отъ четири. Нѣколко блока снегъ се свличатъ подъ краката на Миронски, а той като по чудо остава на същото мѣсто и продължава. Ето ни вече подъ пирамидата, спускаме се по чудесенъ снегъ, но и мъглата сжщо се спуска все по-гъста, пѣкъ и започва да се зазрачава, на три метра нищо не се вижда. Спускаме се, но никой не знае къде. Движиме се много на дѣсно, гората е подъ краката ни, но ако навлѣземъ въ нея, трѣбва да се лутаме

цѣла нощ; има следи отъ вълци и други обитатели на горитѣ. Изморени и мокри се лутаме, когато изведнажъ чухъ, че двамата, които търсѣха пътя напредъ, извикаха: „А, ето мандрата!“

Въ мъглата се очертахъ оградата и постройките на мандрата. Прескачамъ оградата съ скитъ и отивамъ при двамата, които сж предъ вратата на едно отъ помѣщенията. Влизаме въ едно дълго, каменно помѣщение, безъ прозорци, навърно за добитѣка, вътре е завѣтъ и съ фенера разглеждаме какво може да се изкърти и изгори. Скоро напалваме огънь, заобикаляме го и започваме да се сушимъ. Намѣстила се въ една бѣчва, почувствувахъ се удобно и заспахъ. Но, уви, не бѣше за дълго. Другитѣ, тръгнали да разузнаватъ, намѣрили по-удобна квартира и решили да се премѣстимъ. Съ болка на душата се раздѣлихъ съ бѣчвата. Събрахме огъня въ една дървена тава, нарахме дѣскитѣ и се пренесохме въ новата квартира, затъвайки до гуша въ снегъ. Тя бѣше много по-

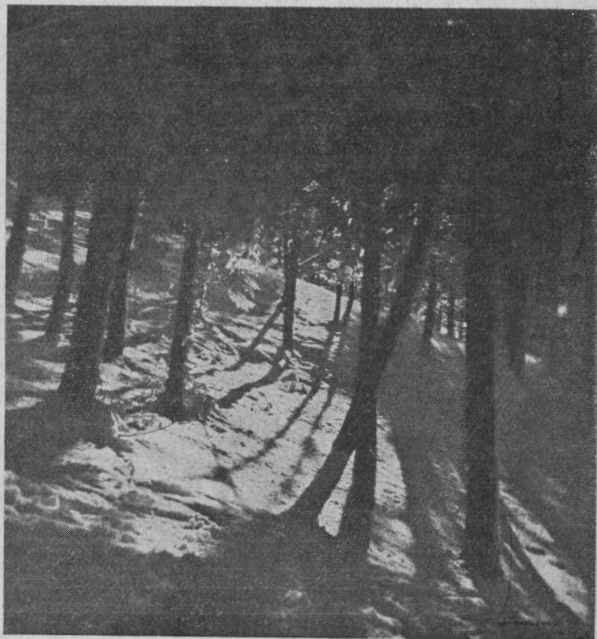
малка каменна постройка, безъ прозорци. Отъ тритѣ страни имаше нарове, а въ срѣдата огнище. Да се легне на нароветѣ бѣше невъзможно поради студа, но поне можахме да седимъ край огъня и да мечтаеме. Зорето мечтаеше за монастирското одеало, Миронски — за единъ ямурлукъ, азъ — за бѣчвата, а Иванъ — бѣше онѣмѣлъ. Подѣтъ бѣше навѣтъ съ снѣгъ, а когато задухаше презъ отвора на огнището, вѣтрѣтъ ни посипваше главитѣ съ снѣгъ. Пѣкъ и щѣхме да се изтровимъ отъ пушека. Вратата бѣше отворена и разлика въ температуритѣ вънъ и вътре нѣмаше. За вода пиехме степенъ снѣгъ, който имаше отвратителенъ вкусъ, но и на това бѣхме благодарни. Скоро умората ни принуди да легнемъ на нароветѣ около огъня, но студѣтъ не позволи това удоволствие и, седнали, съ глави подпрени на рѣцетѣ, „спяхме“ цѣлата нощъ, събуждайки се всѣки 10—15 минути. Броехме часовѣтъ, нощта бѣше сякашъ безъ край. Съмна се едва въ 7 часа. Мъглата се бѣше вдигнала въ облацитѣ, високо надъ насъ.

Почнахме да се готвимъ за пѣтъ. Едно неприятно приготвление, което се състоеше въ слагане на залебенитѣ рѣкавици върху вкоченѣсалитѣ рѣце. До монастира трѣбваше да вървимъ още 3—4 часа и, понеже бързаеме за влака, решихме да слѣзнемъ направо на пѣтя, който се виждаше долу. Погледнахъ надолу и решихъ, че е невъзможно да се слиза по такъвъ голѣмъ наклонъ, макаръ и безъ ски, но скоро се убедихъ въ противното. Миронски и Зорето започнаха да тичатъ надолу, забивайки токоветѣ си и, докато се опомня, тѣ бѣха вече долу

въ гората. Започнахъ да слизамъ страховливо, но скоро свикнахъ и започнахъ да тичамъ, забивайки само токоветѣ си въ снѣга. Сега вече трѣгнахме по едно стрѣмно дере въ гората. Миронски вървѣше напредъ и правѣше пѣтека — най-идеалната, която това стрѣмно дере позволяваше. Вървѣхъ и се питахъ, дали човѣшки кракъ се е свличалъ отъ тукъ. А скитѣ ужасно ми тежеха на гърба; ствреме-навреме се закачаха на нѣкое дърво и се връщахъ да ги взимамъ. Намѣста ги хвърляхъ надолу и тичахъ следъ тѣхъ, нѣкъде пѣкъ се свличахъ по коремъ надолу, докато краката ми намѣрятъ здрава почва и се задържа праза. Катерѣхъ се по повалени дѣнери, увисвахъ на клони и се прехвърляхъ на желаното мѣсто.

Това двучасово мъчително свличане най-после се свърши по безкрайния пѣтъ за с. Рила. По-после въ топлото влакче печката весело горѣше и ни напомняше за всичко, преживѣно тамъ горе, всрѣдъ снѣговетѣ и студовѣтъ, но четиримата, живи и здрави, гледайки презъ прозореца върховетѣ на величествената Рила, обещавахме пакъ да я посетимъ!

Рилска гора

Снимка М. Кръшнякъ

ДВАДЕСЕТЪ И ПЕТЪ ГОДИНИ МЮНХЕНСКИ АЛПИЙСКИ МУЗЕЙ

На малкия „Пратеринзелъ“, всрѣдъ зеленитѣ води на Изара, сгушенъ предъ грамаднитѣ постройки на Нѣмския музей, се крие Алпийскитѣ музей на Мюнхенъ, който е само една отъ многото му забележителности. На бързитѣ посетители на германската Флоренция, които въ тридневна програма искатъ да разгледатъ този най-хубавъ нѣмски градъ, почти никога не остава време да посетятъ и Алпийския музей, даже и да иматъ специаленъ интересъ. Но тѣ не знаятъ колко много губятъ, ако не сѣ прекарали поне два часа всрѣдъ тази рѣдко интересна сбирка на документи за развитието на отношенията между човѣка и планината.

Преди 25 години — на 17. декемврий 1911 г. — е билъ основанъ този първи алпийски музей, който днесъ е пълно отражение на всичкитѣ алпийски епохи и резултатитѣ отъ дейността на човѣка въ планинитѣ. И мѣчно е да се опише всичкото богатство на музея, което посетителитѣ, очарованъ, гледа и отнася като неизличимо впечатление съ себе си.

Имахъ възможноститѣ да посеща-

вамъ години наредъ този музей и той никога не е слизалъ отъ програмата ми при престояването въ Мюнхенъ. Не ще е пресилено да кажа, че най-малко осемъ пѣти съмъ натискалъ съ едва сдържано удоволствие неговия звънецъ, за да се отвори тежката му врата и предъ мене оживѣятъ наново всичкитѣ образи на хора и планини, събрани въ едно.

Преди единадесетъ години го посетихъ за първи пѣтъ — презъ августъ тази година ми бѣ последното посещение. И всѣка година следяхъ съ интересъ неговото развитие, неговото непрестанно обогатяване и разширение, стигнало до тамъ, че всички мюнхенца, подземни стаи и тавански стаи вече сѣ обърнати въ музейни помѣщения, за да могатъ да побератъ цѣлото богатство на тази безподобна планинска сбирка*).

Благодарение на многократнитѣ посещения, азъ пренесохъ съ съзнаването си едва ли не цѣлиятъ музей въ глава-

*) Понастоящемъ се престроява и терасата като ново изложбено помѣщение.

та си и днесъ мога почти безпогрѣшно да възпроизведа цѣлото му разположение, ако междувременно, разбира се, немуморимитѣ музейни ръководители отново не сж промѣнили мѣстата на различнитѣ музейни предмети съ огледъ на все по-тѣсно ставащото помѣщение.

Да изброявамъ обаче всичко, което учудениятъ посетителъ може да намѣри въ мюнхенския алпийски музей, е излишно. Защото наистина този музей е едно отъ тѣзи чудни нѣща, които действително трѣбва да се видятъ, за да се почувства всичкото удоволствие на непосредственото преживѣване.

Съ часове съмъ стоялъ предъ богатата сбирка на планинарски екслибрисъ, където най-кондензирано е съсрѣдоточено всичкото разбиране на човѣка за планината и различнитѣ форми за неговата любовъ — една сбирка, която е цѣло художествено богатство.

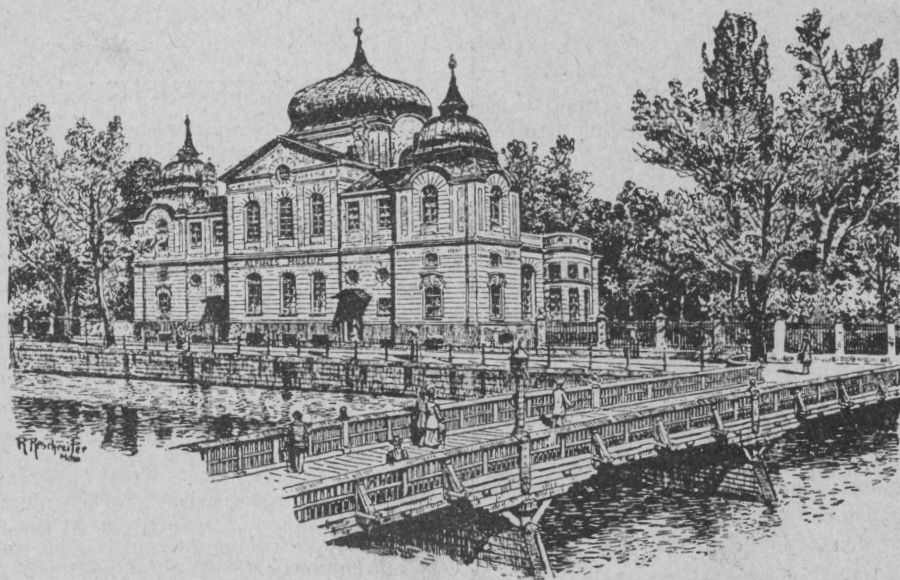
Или картинитѣ, накачени по стеницѣ, въ които могатъ да се видятъ най-силнитѣ моменти отъ живота на планината: рѣдкитѣ картини на Решрайтеръ, на стария Комптонъ или незабравимата; прекрасна „Молитва на Гросглокнеръ“ на Бартъ, която за мене е една отъ най-хубавитѣ картини, които съмъ виж-

далъ въобще.

Сегашниятъ посетителъ ще бѣде изненаданъ отъ великолепната сбирка голѣми позитиви — снимки отъ всички експедиции въ азиатскитѣ първенци. Отъ прекраснитѣ фотографии на Виторио Селла още отъ експедицията на Абрукския херцогъ до последнитѣ снимки отъ трагедията на Нанга Парбатъ може всѣки да проследи стѣпкитѣ на тѣзи планинарски герои, които чертаятъ пътя на човѣшкото можење въ най-голѣмитѣ висини.

Нѣкога гордостъта на музея бѣ разположениятъ въ долинния салонъ релефъ на Юнгфрау отъ проф. Имфелдтъ, който релефъ наистина представляваше шедевръ на релефното изкуство. Сбирката на релефитѣ, обаче, постоянно се увеличаваше и сега всички нѣмски планини почти сж представени чрезъ великолепни релефи, а на горния етажъ се издига огромниятъ релефъ на Маунтъ-Еверестъ, до който достойно ще заеме мѣстото и този на Нанга-Парбатъ.

Една отдѣлна стая е отредена на първенеца на нѣмскитѣ планини, Гросглокнеръ, който зае това мѣсто следъ изгубването на Ортлеръ. Може би защото частъ отъ посещенията ми на музея бѣ-

ха все по време следъ два опита за изкачване на този връхъ и две успѣшни изкачвания, тази стая си я гледамъ съ особено удоволствие. Най-малкото човѣкъ тамъ може да види какво значи вестранното и пълно изучване и завладяване на единъ връхъ отъ човѣка.

Който иска да проучи историята и сегашното състояние на катерачната и ледената техника, иска се спре най-напредъ предъ дветъ огромни фигури на ледъ и скали, изработени изкуствено въ партера и да прегледа следъ това всичкитъ образи и таблици, които тоучаватъ всѣки посетителъ на планинитъ какъ да се бори съ тѣхнитъ опасности.

Може да се говори много за безкрайнитъ диаграми, таблици и картини, които илюстриратъ рѣста и развитието на

Германо-австрийския алпийски съюзъ, може да се спомене и сбирката отъ значки на всички планинарски и скийорски организации, предъ която съ най-голъмо любопитство сме се спирали и въ която не липсватъ значкитъ и на нашитъ Ю. Т. С., Б. Т. С. и Б. А. К., могатъ да се изброятъ даже и бюстоветъ на голѣмитъ алпинисти, като се започне съ този на знаменития Пурчелеръ и се стигне до барелефитъ на героитъ отъ Нанга-Парбатъ: Мерклъ и Велценбахъ, но всичко това би ни завело много далечъ. . .

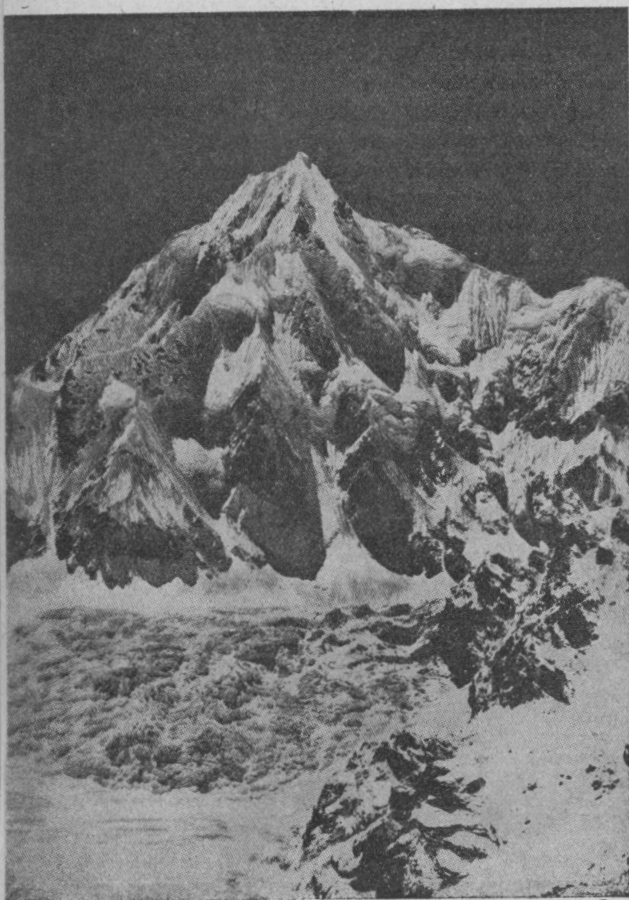
Отпредъ, на официалното стълбище, има две фигури, които посрѣщатъ всѣки посетителъ: изработенитъ въ естествена голѣмина фигури на единъ скийоръ и единъ планинаръ отъ Е. Гайгеръ. Азъ навикнахъ винаги въ тѣхно лице да виждамъ безмълвния паметникъ на хилядитъ алпинисти, които подариха живота си на планинитъ, угасналъ въ минути на най-величавото напрежение на човѣшкия духъ.

На този духъ, въ сжщностъ паметникъ, е и цѣлиятъ алпийски музей въ Мюнхенъ.

Ст. Поповъ

СИНИОЛХУ ИЗКАЧЕНЪ!

Германската подготвителна експедиция въ Хималаитъ (вж. кн. 6, стр. 223) се е завърнала вече въ Дарджилингъ и е изпратила съобщения за своитъ необикновени успѣхи. Въпрѣки продължително лошото време и късниятъ сезонъ четиримата участници въ тази експедиция сж успѣли да изкачатъ „най-красивиятъ“ връхъ на земята, Синиолху и Симву, и двата въ групата Кангчендзюнга. Следъ несполучливи опити върху върха Твинсъ (7350 м.), където поради лавинна опасност, е трѣбвало да се върнатъ отъ 6700 м. и следъ изкачването на Непалъ Пикъ (7153 м.), четири петхилядници и единъ шестхилядникъ, малката експедиция, състояща се само отъ 4 алпинисти (Бауеръ, Винъ, Гьотнеръ и Хепъ) и 17 носачи е успѣла на 23 септемврий да изкачи Синиолху (6891 м.) и нѣколко депа по-късно върха Симву (6816 м.).

ДО РАЗГРАДСКИТЪ ТЕКЕТА

САВА ПОПОВЪ

Бѣха ми останали отъ единъ излетъ до Разградскитъ текета Хюсеинъ-баба (Махсаръ-паша) и Демиръ-баба, извършенъ преди двадесетина години отъ нѣколцина русенски учители, хубави спомени за величественитъ гори на Лудогорието (Дели орманъ) и за силния и студенъ изворъ при текето Демиръ-баба. Презъ юний тази година можяхъ повторно да посетя тѣзи мѣста, къмъ които ме влѣчеше и любопитство и наученъ интересъ.

Отъ Разградъ тръгнахме трима учители и пътувахме съ кабриолетъ, запрегнатъ съ силни коне. Времето бѣ изобило дъжделиво, поради което чернитъ пѣтища, по които трѣбваше да минемъ, бѣха доста разкалени, та мѣчно се пътуваше, но предобѣдътъ бѣ хубавъ. Тръгнахме на 10½ часа по шосето до гара Разградъ, застроена високо надъ долищата на р. Бѣли Ломъ. Оттука се вижда голѣма частъ отъ долината надъ и подъ града, селата Борисово, Осенецъ и др.

Изкачили се бѣхме въ високата частъ на Източната Дунавска равнина и презъ цѣлото ни пътуване презъ нея погледътъ ни обхващаше обширни кръжозори, изпълнени съ безбройни долини и рѣтлини, покрити съ буйни зрѣещи ниви и зелени джбови гори, между които стъ време на време се виждаха близки и далечни села. До обѣдъ минахме презъ малкото село Липникъ и голѣмитъ села Калово, населено съ 4.000 жители и Острово (Голѣма ада, 3600 жители). Надѣсно отъ пѣтя видѣхме височината Сиври-кюше, на което е построенъ резервуара за водата, която чрезъ мощната водна централа „Водень“ при Махсаръ паша, се изтегля и препраща на тази господстваща височина. Тукъ водата се разпредѣля и разпраща въ 27 села на Разградска, Русенска и Исперихска околии. По този начинъ тази частъ отъ нашето безводно Лудогорие има вече достатъчно и чиста изворна вода за пиене. Чрезъ това голѣмо културно мѣ-

роприятие, западната частъ на Лудогорието, чиито жители бѣха принудени да си служатъ съ водата на намиращитъ се изъ него гьолджуци, или пѣкъ да отиватъ съ кола за вода до далечни извори, сега вече се отърваха отъ тази мѣка, като въ всѣко село има и нужно то число чешми. Освенъ централата „Водень“, въ Исперихско има втора малка централа при с. Драгомижжъ (Хюсеинлеръ), която изчерпва водата на извора при с. Малкъ Поровецъ (Малка Кокарджа), и чиято вода се препраща да напоява Исперихъ и околнитъ села. — Друга голѣма централа има при село Изгрѣвъ (Айдоглу) въ Шуменското Лудогорие, която водоснабдява много села.

Чрезъ тѣзи културни мѣроприятия, нашето Лудогорие постепенно се отърва отъ своето безводие и негостопримность, а чрезъ тѣхъ то стана и по-примамливо за преселници отъ планинскитъ селища и добруджанскитъ бѣжанци. Редомъ съ тѣхното увеличаване се е почувствувала нуждата отъ повече работна земя, а тя пѣкъ е могла да се задоволи само, като сѣ изсичали голѣми горски пространства и сѣ обръщали въ ниви и ливади. Това изсичане на частъ отъ обширнитъ нѣкога гори пѣкъ е промѣнило и общия изгледъ на Лудогорието. И днесъ въ него нѣма вече тѣзи пространни и вѣковни джбови гори, презъ които се е вървѣло съ страхъ по цѣли дни и часове, описвани едно време отъ Илия Блъсковъ, Иречекъ, Вазовъ и други. Днесъ картината е друга: Лудогорието представлява частъ отъ обширната Дунавска равнина, въ която горитъ се редуватъ съ ниви и ливади. Останали сѣ малко обширни гори и то повечето държавни и общински, презъ които шосетата ги прерѣзватъ въ права линия, дълга често десетина километри (между Ионково и Ясеновецъ, Заветъ и Побитъ Камъкъ).

Въ Лудогорието пакъ си съществуватъ старитъ гьолджуци, които се из-

ползуватъ само за поене на добитъка. Най-голѣмъ гьолджукъ, нареченъ „Каръмъ-гьолджукъ“ (завитъ, закривенъ), се намира до селото Голѣмъ Порѣвѣцъ (Голѣма Кокарджа). Гьолджукъ видѣхме и до другитѣ села, презъ които минахме.

Отъ с. Острово ние минахме покрай голѣмата общинска гора „Дюдюкли орманъ“ и навлѣзохме въ голѣмата Махсаръ-пашенска гора, въ която преобладаващъ горски видъ е джбѣтъ, както и въ всички други гори. Ала изъ пътя ние не видѣхме стари и вѣковни дървета. Къмъ 13 часа бѣхме вече въ селцето Воденъ (Махсаръ-паша), 24 километра далечъ отъ Разградъ, гдето е водната централа „Воденъ“, която разгледахме. Тукъ ни се каза, че помпитѣ на централата при многоводие могатъ да изтеглятъ около 288,000 литри вода въ часъ (или по 80 въ секунда), но срѣдно по 50 литри. Тази вода чрезъ силни предаватели се препраща въ резервуара на Сиврякуше, за да се разпрѣсне оттамъ въ обхващащитѣ 27 села Воденска водоснабдителна мрежа. Обѣдахме и разгледахме текето на Хюсениъ-баба, което си нищо особено не завладѣва. То е построено на една малка изкуствена могила въ долината на рѣчичката Демиръ-баба дере, въ което се намиратъ силнитѣ извори, чиято вода се взема отъ водната централа „Воденъ“. Водата е чиста и бистра и има 11°5 Ц. температура.

Тукъ, на открито мѣсто, разградскитѣ туристи строятъ своята туристическа хижа „Воденъ“, която стои недовършена, защото е започната въ голѣми размѣри, та паритѣ не сж стигнали, за да се доизкара иначе хубавата, но голѣма хижа.

Единъ силенъ и продължителенъ дъждъ, придруженъ съ свѣткавици и гръмотевици, ни принуди да престоимъ три часа въ Воденъ (Махсаръ-паша текето). Къмъ 16 часа тръгнахме за текето Демиръ-баба (Димитрово). Трѣбваше да изкачимъ доста високъ баиръ по мекуселски и много разкалянъ пътъ. Прими-

нахме презъ селото Малкъ Поровецъ и следъ двучасово пътуване се надвесихме надъ текето Демиръ-баба, което се намира въ малка задънена долинка. Преминахме покрай нѣколко малки могили, а предъ насъ вече се виждаше добре известната и най-висока въ този край Мумджидарска могила. За да слѣземъ въ текето, трѣбваше да вървимъ по каменистъ пътъ, който на две мѣста се пресичаше отъ развалинитѣ на оградни стени („калета“), каквито е имало нѣкога си тука, и за които положително не може да се каже кой и кога ги е строилъ: дали сж отъ римско, византийско или пъкъ българско време.

Разгледахме набързо „тюлбето“ (светилището), въ което, споредъ вѣрванята на турцитѣ Казълбаши — алиани, чието светилище е то, лежи погребанъ тѣхниятъ светецъ („евлия“) Демиръ-баба. Бившиятъ председател на Разградското археологическо дружество, учителъ Ананий Явашевъ, въ своята книжка „Текето Демиръ-баба“, го описва така: „Въ полуосвѣтеното сегашно тюлбе се намира дъсченъ ковчегъ, отгоре покритъ съ зелено сукно. При главата на ковчегъ бѣлъ дървишки люляфъ, а предъ него и наоколо нѣколко пиринчени свѣщници; въ единия жгълъ свито зелено знаме, на стената една извѣрдно голѣма габровска ржждива чекия; на свода скачени нѣколко особени полилейни кандила; на стената картина — камила носеща мъртвешки ковчегъ и друга една съ писмо и изречения, вѣроятно отъ корана. При краката на ковчегъ сж сложени тежки пиринчени обувки, които е насилъ светецътъ. По желѣзата на дветѣ малки прозорѣта има навързани конци и парцалчета отъ дрехитѣ на прииждащитѣ поклонници, очакващи изцеление на болкитѣ си“.

Самото тюлбе е разположено въ политѣ на стърмнитѣ околни варовити, обрасли съ гора спускове, по които се намиратъ пещери, въ една отъ които („Кая юстю“) се смѣта, че е живѣлъ светецътъ Демиръ-баба. Тюлбето е осмъжгълна сграда, построена отъ огромни,

много добре дѣлани каменни блокове. Покривѣтъ е превитъ съ два свода, голѣмиятъ заобленъ и покритъ наполовина съ оловни листа. Върху двата свода стърчатъ позлатени полумесеци съ кръстчета на срѣдата. Тюлбето е въ малѣкъ дворъ, заграденъ съ каменни стени. За постройката на тюлбето нѣкои предполагатъ, че то е било съградено отъ Ханъ Омортага за негова гробница.

При влизането въ двора на тюлбето отъ лѣва страна се намираше единъ отъ най-силнитѣ извори въ Лудогорието, отъ който изтичаше кристално бистра и студена вода (съ температура 11°). Той се наричаше „Бещѣ-пармакъ“ (5 прѣсти), а казълбашитѣ вѣрватъ, че светецѣтъ Демирѣ-баба го е създалъ, като си мучналъ 5-тѣ прѣсти въ скалата и водата веднага избликнала. Този изворъ, при първото ми идване, ми бѣ направилъ много силно впечатление. Сега изворѣтъ е пресъхналъ, като се допуска, че водитѣ му се оттичатъ подземно къмъ станцията въ Драгомѣжъ, кждето действуватъ всмукателнитѣ машини.

Следъ като разгледахме тюлбето, ние се запѣтихме за с. Свѣщари (Мумджиларѣ), близо до което се издига най-високата и известна въ Лудогорието Мумджиларска могила, на 290 метра надморска височина. Тя се намира на около 2 км. южно отъ селото, но до нея се отива по черъ и сега много каленъ пѣтъ. Тя е почти на срѣдъ пѣтя отъ Плиска (46 км.) до Дунава, (41 км.), като е близо 15 метра висока, а около нея се намиратъ още около десетина помалки могили. Съ своята височина могилата господствува надъ обширна околност. Ние се покатерихме на нея, но не можахме да останемъ дълго върху ѝ, защото слънцето залязваше, а ни предстоеше още пѣтъ. Гледката отъ Мумджиларската могила е много обширна. На югъ при хубаво време се виждала Стара планина (Преславско), на северозтокъ се виждатъ ромънскитѣ погранични постове, а на северъ се виждалъ дори Дунава къмъ Тутраканъ. Изобщо отъ тази могила се вижда голѣма частъ

отъ нашето красиво Лудогорие.

Свечеряваше се вече, а откъмъ Исперихъ, за кждето бързахме, се задаваха страшни облаци, съ силенъ дъждъ, свѣткавици и грѣмотевици. Той се отклони, обаче, къмъ югъ и не ни окѣпа, ала бѣ направилъ доста пакости по вече узрѣващитѣ ниви: почти узрѣлитѣ класове бѣха много полегнали, а изпочупени бѣха и много клони на дърветата.

Въ Исперихъ (Кеманларѣ) стигнахме по тъмно. Той прави впечатление на малко благосутройващо се градче (3,200 ж.), въ което сж издигнати гече нѣколко голѣми и обществени сгради.

На другия день рано въ 5 часа тръгнахме по хубаво шосе за Разградъ, отдалеченъ 36 километри. Поради честитѣ и изобилни валежи презъ последнитѣ дни, сутринѣта имаше голѣма и гъста мъгла, която отначало не ни позволяваше да виждаме нищо на страна отъ пѣтя. Такава мъгла имаше и предния день рано въ Разградъ. Виждахме само изпоналѣгалитѣ ниви и изпочупени клони отъ снощната буря. Едва къмъ 7 часа мъглата се разпрѣсна.

Преминахме презъ селото Голѣмъ Поровецъ, при което се намира голѣмиятъ „Каврънъ-голджукъ“, другия край на който не можахме да видимъ отъ мъглата. Направи ми впечатление, че по прозорцитѣ на кѣшитѣ имаше много цвѣтя. Продължавайки пѣтя си, спрѣхме въ с. Дурачъ, кждето закусихме. Въ кафенето заварихме голѣма група турци, които ни поздравиха, ставайки на крака.

Отъ Дурачъ преминахме презъ голѣмото село Ионково (Юнусъ-абдаъ, 2,700 ж.), кждето сжщо има голѣмъ гьолъ, — презъ голѣмата и най-хубава общинска „Айкѣра-орманъ“ („Права гора“), посрѣдъ която шосето върви въ права линия, — презъ голѣмото село Ясеновецъ (Дущубакъ, 2,900 ж.), следъ което скоро преминахме презъ желѣзопѣжната линия, слѣзохме въ долината на Бѣли Ломъ, надъ Разградъ и къмъ 9 часа пристигнахме въ града.

ПЪРВИЯТЪ ПЛАНИНСКИ ИЗЛЕТЪ

М. ШНИЦЛЕРЪ

Когато нѣкой публикува описание на нѣкой голѣмъ излетъ, който други сж описали х-пжти и много по-хубаво той прави това вѣроятно, за да кажатъ хората: „Аха, гледайте тука и този го е направилъ, и той е билъ тамъ“. И най-често, това сж излети, които поставятъ автора и неговото можење въ благоприятна свѣтлина. Кой би ималъ куража да опише единъ излетъ, въ който той е игралъ печална роля? Азъ ще се опитамъ.

Излетътъ, при който азъ играхъ такава печална роля, бѣше разбира се, първиятъ ми излетъ. Бѣхъ видѣлъ въ предната ваканция планинитѣ, които ме бѣха завладѣли като никои другъ пейзажъ. Азъ искахъ да стана планинаръ. Презъ цѣлата година оставихъ училището да си бжде училище, а поглѣщахъ алпийски книги, учехъ се съ вжжето за пране на майка ми да правя възли, катерѣхъ се по всѣкоя стена по пжтя и пр. И когато отново лѣтото дойде, поискахъ да приложя практически знанията си. Но още въ началото се затегна. „Не отивай никога самъ по ледници“, гласи едно основно алпийско правило. Значи трѣбваше да се търси спжтникъ. „Предприемали ли сте вече голѣми турове?“ — ме питаха. „Не? — тогава идете понапредъ да се научите.“ Така значи трѣбваше самъ да вървя.

Изборътъ ми падна на Шубай. Въ Мюнхенъ си набавихъ съвсемъ ново съоружение, което вадѣхъ изъ пакетитѣ въ влака за Инсбрукъ и го пѣхахъ въ раницата. Въ Ойтцталъ слѣзохъ отъ влака и отъ Ленгенфелдъ се опжтихъ за хижата Амберггеръ. Слнцето печеше по дългия пжтъ и тежко мѣкнѣхъ багажа. Съ въздишка го тръшнахъ на земята предъ хижата и погледнахъ присжтствуващитѣ гости. Установихъ, че това сж хижни дървеници и „долинци“ и затова отговорихъ съ хладенъ поздравъ и излѣзохъ вѣнъ на пейката, за да гледамъ планинитѣ, които не бѣхъ виждалъ ни-

кога толкова близко до менъ. Но когато и други излѣзоха отъ хижата, извадихъ бързо една карта и се правѣхъ, че проучвамъ утрешния си пжтъ. И следъ като единъ старъ планински водачъ пристжпи къмъ мене, запита ме за целта на утрешния ми пжтъ и следъ това, въпрѣки че му казахъ какво азъ ходя винаги безъ водачъ, разговаря дълго съ мене и накрай ми подаде ржката си, самочувствието и надценяването ми пораснаха до неимовѣрностъ. Азъ бѣхъ челъ, че първокласни водачи и първокласни Führerlose (б. ред., които ходятъ безъ водачъ), се разбиратъ много добре и вѣрвахъ, че мога да тегля заключението какво азъ съмъ отъ вторитѣ; защото, колкото по-малко нѣщо е единъ, толкова повече си въобразява. На въпроситѣ на нѣкои други гости отъ хижата за целта на моитѣ излети азъ премълчавахъ, защото знаехъ, че единъ голѣмъ планинаръ трѣбва да крие намѣренията си. Въ сжщностъ причината бѣ, че утрешната ми цель бѣ само върха Шранкогль. Ако бѣхъ известилъ това, частъ отъ моя въображаемъ алпийски ореолъ би загубилъ твърде много.

Надвечеръ седнахъ отново на пейката предъ хижата, потъналъ въ съзерцание на горящитѣ въ последнитѣ слнчеви лжчи върхове. Опитахъ да запуша една лула тютюнъ (струваше ми се, че безъ нея не може). Напраздно, обаче, смучахъ — тя постоянно гаснѣше.. Това обстоятелство го отдадохъ на липсата на кислородъ въ височинитѣ и си прибрахъ новата лула.

Изведнѣжъ чухъ срутване на камъни. Отъ горе се смѣкваше единъ планинаръ. Азъ установихъ веднага, че „и“ той е истински планинаръ. Следъ кжсъ поздравъ и престой въ хижата и той излѣзе навънъ на пейката. Умислено той си натжпка лулата и — мимо моята теория за липсата на кислородъ — после започна весело да пуска пушекъ по всички посоки на вѣтъра. Ние бѣхме сами на

пейката. Сѣнкитѣ на нощта попѣлзяха по скалитѣ и стана хладно. Единѣ случай ми даде възможностъ да влѣза въ разговоръ съ съседа. Той бѣ станалъ и се спѣхилъ къмъ ледниковото поточе. Азъ забелязахъ, че накуцва и го запитахъ дали е раненъ. Той ми разправи, че се е ударилъ, но превързочния му материалъ не достигалъ. Понеже азъ имахъ непобутнатъ, предложихъ му — съ това се започна разговора. Ние говорѣхме върху планинитѣ и хората, и накрай стигнахме до утрешнитѣ излети. Азъ забелязахъ покрай другото, че утре вѣроятно ще се покача „само“ до Шранкогела, за да си възвѣрна тренинга, понеже тази година „още“ не съмъ билъ въ планината. Узнахъ, че и той ималъ за целъ сѣщия връхъ и после Рудерхофъ, за да правѣлъ снимки. Отново мълчание. „Ние бихме могли въ сѣщностъ да вървимъ заедно“, се обади той, следъ като бѣ ме погледналъ отъ горе до долу. Дяволъ да го вземе, трѣбва да изглеждамъ много енушителенъ, си помислихъ азъ, и самочувствието ми наново порастна. Въ себе си, обаче, азъ извикахъ отъ радостъ, защото отъ първия ми туръ нѣщо ме бѣше страхъ. Но на него му отговорихъ съвършено спокойно: „Да, бихме могли“. „Добре, тогава въ 4 часа ще потеглиме. Ще закусиме на върха — тамъ ще бѣдемъ още въ седемъ“.

Тѣкмо сънувахъ бездѣнни пропасти, тѣмни ледникови процѣпи и гърмящи лавини, когато нѣкой ме разклати силно. Бѣ четири часа. Ние се облѣкохме бързо, докато другитѣ спѣха, взехме пикелитѣ подъ рѣжа и — подражавайки на спѣтника си — азъ мушнахъ рѣцетѣ въ джобоветѣ. Вѣнъ бѣ ясна звездна нощъ. Мене ми пропѣлзѣ нѣщо по гърба. Спѣтникътъ ми правѣше грамадни крачки и азъ трѣбваше да потичвамъ, за да не оставамъ назадъ.

Следъ два часа мълчаливо ходене, сѣнкитѣ на нощта потънаха и първитѣ слънчеви лѣчи освѣтиха върховетѣ. Ледниковитѣ пукнатини отвърщаха свѣтлината пурпурно. Наистина, внишительна гледка за този, който я вижда за пръвъ

пѣхъ! Азъ се спирахъ все повече и повече. Първоначално, за да съзерцавамъ магичната картина, после видимо по сѣщата причина, но въ действителностъ за отпочивка. Спѣтникътъ ми трѣбваше все по-често да ме дочаква. И, за проклетия, тѣкмо когато той се обръщаше къмъ мене, азъ вършехъ нѣщо неумѣстно: я пикелътъ ми се завираше въ краката, я се хлѣзгахъ по нѣкой камѣкъ.

Най-после бѣхме — точно въ седемъ — на върха. Бихъ излѣгалъ, ако сега разправяхъ за чувство на щастие, което ме е изпѣлвало или да описвамъ гледката. За нищо друго не мислѣхъ въ тозъ моментъ освенъ: ами по-нататѣкъ? Водачътъ ми си правѣше снимки. Азъ се заехъ да правя чай. Тѣкмо искахъ да му го предложа, обрънахъ се и — цш! — чаятъ се излѣ върху огъня и потече по скалитѣ. Трѣбва да съмъ направилъ много „духовита“ физиония, защото спѣтникътъ ми избухна да се смѣе. После — когато лапахме фирновъ снѣгъ — той ме запита, искамъ ли да го следвамъ и на върха Рудерхофъ. Азъ възразихъ, че не съмъ достатѣчно трениранъ. Той: „Имаме достатѣчно време, можемъ и по-полека да вървимъ“. Следъ колебание азъ се съгласихъ.

Тръгнахме, той, скачайки отъ блокъ на блокъ, а азъ предпазливо движейки краката си. На ледника спѣтникътъ ме чѣкаше. Ние се вързахме. Радвахъ се много, че той направи възела, защото азъ щѣхъ да се бلاميрамъ. Бѣ станало горещо. Ние прекосихме единъ склонъ, при което азъ държахъ пикела като обикновена тояга, докато видѣхъ отъ водача си истинското държане. Но и той ме бѣ забелязалъ и ми държа цѣла сказка. Привиднитѣ ми алпийски познания постепенно изблѣдняваха. Внезапно азъ забелязахъ, че съмъ си забравилъ куртката на единъ камѣкъ. Безъ да каже дума, моаятъ спѣтникъ ми забрани категорично да направя каквато и да е стѣпка и отиде да донесе куртката ми. Азъ последвахъ съвета му и не посмѣхъ да мрѣдна. Следъ 15 минути продължихме. Азъ бѣхъ вече сигуренъ, че той е забелязалъ ка-

кво азъ съмъ новакъ. Последва сказка за пукнатинитѣ на ледника. На Шварценбергйохъ по единъ снѣженъ мостъ спѣтникътъ ми ме затегли съ вѣжето. Азъ протестирахъ за това, че ме третира като човалъ. Той ме отпусна. Но още не направилъ една крачка азъ се хлъзнахъ и легнахъ по носа си на леда. Приятелски той ме повдигна и продължихме. Оттатъкъ моста трѣбваше да прекратимъ едно ледено поле. Поставихме коткитѣ. По-право азъ искахъ да ги поставя, но не можехъ да отгатна изкуството на закрепването и го помолихъ стеснително за подкрепа съ извинението, че „такива“ котки още не съмъ слагалъ! Че не бѣхъ слагалъ въобще никакви премѣлчакъ, но струва ми се, че той бѣ разбралъ.

Бѣ станало вече обѣдъ, когато достигнахме най-после купола на върха. Азъ бѣхъ уморенъ като куче и помолихъ спѣтника си да го чакамъ тука. Той ме окуражи да продължимъ но азъ вървѣхъ все по-бавно и по-бавно и накрай се спрѣхъ. Водачътъ ми внуши да не

мърдамъ отъ мѣстото си, докато той прибѣга до върха. Едва бѣ изчезналъ отъ очитѣ ми, азъ се тръшнахъ на земята, но тъкмо бѣхъ заспалъ, той се върна и ме срита здравата съ забележката, че на мѣсто кждето отъ лѣво и дѣсно склоноветѣ сж отвѣсни, не се спи. Той седна на кратка почивка, въ което време азъ му разкрихъ истината около моето алпийско знание. Той ми отвърна, че още на Шранкоггъ забелязалъ какво представлявамъ, но въпрѣки това ме взелъ, защото му правѣло радостъ да показва на новаци чудния свѣтъ на планинитѣ и да ги учи на нѣща, които имъ позволяватъ да се движатъ безопасно. Следъ този сериозенъ разговоръ, ние започнахме спущането, което мина благодарение на наученото отъ водача ми още първия день, сигурно и бързо.

И така, ако първиятъ ми планински излетъ бѣше всичко друго, но не и геройство, азъ научихъ още въ началото отъ моя останалъ непознатъ водачъ нѣщо, което принадлежи къмъ найхубавитѣ достойнства на планинаря: другарството.

Превелъ Г. С.

ПОПРАВКА

Въ статията „Туризмъ и хранене“ на Д-ръ Ив. Попивановъ, бр. 8-9, сж допуснати следнитѣ грѣшки:

Стр. 317 II-а колона, редъ 31 вмѣсто: „Това сж хранитѣ, които бързо се трансформиратъ въ мускулитѣ“ да се чете:

„Това сж храни, които бързо се трансформиратъ въ енергия и лесно попѣлватъ загубитѣ въ мускулитѣ“.

Стр. 318, I-а колона, редъ 39, вмѣсто: „топлина, затова стойността имъ . . .“ да се чете: „топлина. Особеността имъ . . .“

ОБЩЕДОСТЪПНА КАРТОГРАФСКА БИБЛИОТЕКА

Какъ се чете топографска карта, отъ Д-ръ Ив. Кр. Мирски, капитанъ, съ 8 табла и 21 чертежи, София 1936.

По начало, всъка карта е умаленъ графиченъ образъ въ хоризонтална проекция на частъ отъ външните форми на земята и намиращитъ се върху тѣхъ мѣстни предмети. Картографията начинъ на изобразяване, никога не обхваща безусловно всички видими подробности, които се включватъ въ земните участъци. Видътъ и количеството на тѣзи подробности зависи отъ мѣрката на умалението и отъ целта на картата. Тая особеностъ винаги придава синтетиченъ характеръ на картографния образъ. И затова, земните форми се изобразяватъ съ по-голямъ или по-малко **обобщение**, споредъ важността си, а ненужните отъ гледище на главната цель подробности, се изпускатъ. Само аерографната снимка, благодарение на аналитичната сжщностъ на фотографията, записва автоматично абсолютно всички видими точки отъ земната повърхнина и то съ такава изчерпателностъ и обективностъ, съ които не може да съперничи никоя човѣшка рѣка. И ако аероснимката не носѣше основния недѣлъ — неспособността да предава впечатления за релефа и взаимоотношенията на земните неравности, особено когато е вертикална — то тя би представлявала най-свършенната карта, защото може да задоволи всѣкакви нужди.

Отъ синтетичния характеръ на картата произтича известна абстрактностъ и условностъ на графическитъ знаци, съ които сж изобразени нанесенитъ данни. И както буквитъ, музикалнитъ ноти и тѣхнитъ съчетания, сж условни изразни сръдства на човѣшката мисль и музикалното творчество, тъй и графическитъ знаци, които се употребяватъ при чертането на картитъ, сж изразни сръдства на картографията. За дешифрирането и възприемането на написанитъ литературни и музикални текстове, се изисква доста голѣма умствена обиграностъ, която се добива съ продължително обучение. За четенето и разбирането на картитъ сжщо така се изисква особено опитностъ, която се усвоява чрезъ повторението и навика.

За да улесни лицата, които нѣматъ още придобитъ навикъ къмъ четене на топографнитъ карти, г. Д-ръ Мирски е ималъ щастливото хрумване да напише брошурата съ горното име. Поязата на

тоя малкъ трудъ иде въ едно благоприятно време, когато нитересътъ у насъ къмъ картата, като помощно сръдство, излиза отъ тѣсния кръгъ на специалититъ и прониква, макаръ и бавно, и въ други обществени сръди, като планинството.

Безъ научни задълбочавания и въ една достъпна за всѣка интелигентностъ форма, авторътъ излага елементарнигъ начала на топографията, които сж необходими предпоставки за усвояване навика да се четатъ и разбиратъ картитъ. По признанията на сжщия, книгата е предназначена предимно за военни лица, но широкиятъ размахъ, съ който се изясняватъ въпроситъ и общедостъпниятъ й характеръ, правятъ отъ нея необходима и полезна справочна книжка за съзнателния планинаръ, който обича да осмисля излетитъ си.

Материята е очистена отъ излишни подробности и е разпредѣлена систематично въ нѣколко малки глави. Работата на четеца е облегчена значително и отъ многото нагледни чертежи и схеми, като и отъ практическитъ примѣри и задачи, съ които е обогатено изложението.

Съ забележителна достъпностъ, авторътъ е изяснилъ принципа върху който почива изобразяването на земния релефъ чрезъ хоризонтални — единственитъ способъ, който е всеобщо възприетъ отъ съвременната картография, поради голѣмата си простота и изразностъ.

За планинаря, обаче, сж особено интересни описанията и дефинициитъ на основните земни форми и тѣхнитъ съчетания, които образуватъ съставнитъ части на планинскитъ гребени. Съ тѣхъ се свързва и главата „Изобразяване на мѣстнитъ предмети“, която съдържа пълния списъкъ на условнитъ знаци, усвоени въ новата ни национална карта (въ усиlena работа, за сега въ мѣрка 1:50,000).

Изложенитъ отъ автора топографни принципи добиватъ практическото си оформяване въ главата „Служене съ картата“, гдето сж дадени нѣколко прости, но сигурни начини за лесно и бързо ориентиране на самата карта, както и на четеца по картата.

Главата „Перспективна скица“ съдържа практически съвети за бързо перспективно скициране на земни участъци. Тоя лесенъ, макаръ и недостатъчно свършенъ начинъ на изобразяване земни-

тѣ форми, може да се използва успѣшно отъ всѣки планинарѣ, който носи съ себе си моливѣ, гума, хартия или джобно блокче и има най-елементарни познания по рисуване. Чрезъ такива перспективни скици може да се изобрази твърде нагледно частъ или цѣлия пътъ на единъ планински излетъ. И ако тия скици се обогатятъ съ нѣкои данни за разстояния, имена и височини на върховете и мѣстности и по-важни земни предмети, тѣ успѣшно могатъ да замѣстятъ пътеводителитѣ, които не винаги се отличаватъ съ яснота и прегледностъ.

Авторътъ е изпълнилъ задачата си съ вещина на опитенъ специалистъ и напъл-

но задоволително. Нека се надѣваме, че той ще продължи своята общедостъпна библиотека, отъ която ще черпятъ картографна просвѣта и култура сръдитѣ, които се интересуватъ отъ картографнитѣ въпроси не като специалисти.

Малкиятъ трудъ на г. Мирски трѣбва да се включи въ списъка на необходимитѣ справочни книги на планизаря. Тоя трудъ, обаче, ще добие пълния си практически смисълъ, когато институтитѣ, отъ които зависи това, направятъ всичко възможно за по-голѣмата „достъпностъ и популяризиране на българската карта, която е едно голѣмо национално дѣло.

Г. Георгиевъ.

Маноилъ Волкинъ.

Момичето отъ хижата въ Пиринъ. — Романъ. Легендарната планина въ последнитѣ години е едно ново чувство, което се култивира предимно въ подрастващото поколение. Докато до преди нѣколко години образа на планината Пиринъ бѣ свързанъ почти единствено съ романтичнитѣ епизоди на борбата за освобождение, днесъ той има задачата да конкретизира новитѣ течения върху възпитанието на българската младежъ върѣдъ планината. Кои и какви сж чувствата на първия посетителъ въ тая достойна за перото планина, е мѣчно да се каже, имайки предвидъ различния жгълъ на зрѣние, подъ който посетителя я гледа. Чистото, не маскирано отъ последното, чувство на обитателя романтикъ, който посещава планината само зарадъ нея самата, мѣчно или почти по изключение се срѣща изложено въ една непринудена форма. Въ повечето случаи, тая даваща обилень сензационень материалъ за научни поетични, спортни или журналистични приложения, областъ, се третира рѣдко въ формата, въ която се налага върху психиката на изграждащитѣ си въ нея чувството къмъ планинитѣ. Безъ да излага съдържанието, нека кажемъ, че романа на Маноилъ Вълкинъ има точно тази заслуга, да ни даде психологическия отзвукъ на планинското величие и чистота у хора, завладѣни отъ планината, и психологическия развой на желанието въ тѣхъ да владѣятъ планината. Книгата има и едно друго ценно качество. Заедно съ развитието на сюжета, читателътъ се запознава съ единъ голѣмъ брой имена на бележити планински мѣста, което притуря къмъ удоволствието на прочетения романъ още и единъ значителень багажъ отъ познание върху тая хубава българска планина. Като се взематъ подъ внимание още и множеството илюстра-

ции, както и приложената къмъ края карта скица, ще се разбере ползното съчетание правещо отъ книгата единъ полезенъ спътникъ въ планината Пиринъ.

Л. Т.

(Продължение отъ стр. 332).

„Деръ Бергщайгеръ“, започва новата си годишнина съ първата си октомврийска книжка. Въ чудесно илюстрираното списание четемъ: В. Лохмолеръ — Монбланъ; Хуго Томашекъ — Задъ кулиситѣ на ледниковата техника; А. Гьотнеръ — Вилденъ Кайзеръ; Р. Хехтелъ — Северната стена на Крее; Х. Бирзакъ — Приложението на стереофотограметрията въ алпийскитѣ карти; много вести и книжнина.

„Деръ Бергщайгеръ“, бр. 2, ноемврий: Саниолху; Р. Шварцгруберъ — Австрийската кавказска експедиция 1936; Х. Кунчеръ — Най-голѣмиятъ ледникъ въ Норвегия Иостедадсбревъ; Л. Кьолъ — Ортлеръ въ свѣтовната война; Ш. Гозъ — Адажио Долорозо; Д-ръ Г. Фьорстеръ — На Килиманджаро; Фр. Брандтъ — Въ планинитѣ на Англия; Л. Щайнауеръ — Въ планинитѣ на Иракъ; Р. Вернеръ — Лавинни преживѣвания; Г. Ренкеръ — Каменната примка; Вести.

Дойче Алпенцайтунгъ, октомврий, 1936; Р. Шрошнайдеръ — Хилядолѣтна есенъ; Г. Росманитъ — Въ Шладдингеръ Тауернъ; О. Брандтъ — Самотни пътувания въ Валис; Х. Петерка — Скалитѣ на Шпарафелдъ; М. Шницлеръ — Първиятъ ми планински излетъ; много вести и книжнина.

Ривиста Менселе, октомврий 1936: Д-ръ В. Хаузеръ — Върху планината Хогаръ въ сърдцето на Сахара; Г. Шпрангеръ — Изкуственитѣ планини на Месопотамия; Инж. М. Пинарди — Изкачването югъ-изтокъ на пунктъ Трибунаска; Д-ръ В. Марчи — Алпинизмътъ на 1936 г.; Вести и книжнина.

Съдържание на година XXVIII на „Български турист“

А. Статии

I. Съюзни

	стр.
1. Бѣловъ К.	— Освещаване на хижа „Бузлуджа“
2. Г. Ст.	— Културно влияние на природата върху човѣка
3. Златаровъ Иванъ	— Заслонътъ „Юмрукчалъ“
4. Карапетровъ Петъръ	— Освещаване хижа Ер-кюприя
5. Ковачевски д-ръ Божко	— Защита на родната природа
6. Малчевъ Георги	— Туристическа стопанска дейность
7. Пѣвъ д-ръ Пѣю	— Дѣлото на българскитѣ туристи
8. Раевъ Инанъ	— Предъ конгреса на Асоциацията
9. Радевъ Василь	— Нашата мощь

II. Излетни

10. Божкова Надя	— Коледа въ Рила
11. Борова Мирия	— Зиме въ Пирин
12. Вишневски К. Г.	— Езерната планина
13. Георгиевъ Владимиръ	— Пиринъ
14. Ивановъ Мина	— Долината на Искроветъ
15. „ „ „	— Зиме по върховетъ на Рила
16. Йордановъ Бориславъ	— Три четирихилядници
17. Кръстановъ Любомиръ	— Изъ Карпатитъ
18. Пантелеевъ Димитъръ	— Изъ юлийскитѣ Алпи
19. Поповъ Сава	— Разградскитѣ текета
20. Поповъ Стефанъ	— Пазар-дере
21. Радевъ Василь	— Пирински дни
22. Рунтовъ Димитъръ	— Изъ Али-ботушъ
23. Савъ въ Г.	— Негой
24. Смѣдовски д-ръ Тео	— На Монте Роза
25. Стоичковъ Божидаръ	— По хребетитѣ на Рила
26. „ „ „	— Рилски дни
27. „ „ „	— Великденъ въ Рила
28. „ „ „	— Северната стена на Ел-тепе
29. „ „ „	— Снѣжна есенъ на Юмрукчалъ
30. Телчаровъ д-ръ Любенъ	— Въ царството на Монбланъ
31. „ „ „	— Олимпъ
32. Херманъ	— Изъ Странджа планина

III. Описания

33. Вишневски Г. К.	— Легендата за Издремецъ
34. Гюлемезовъ Г.	— Картини изъ природата
35. Икономовъ Асенъ	— Осогово
36. Каровъ В.	— Карлъкъ
37. Казакъ д-ръ П. Х.	— Неврокопъ
38. Косговъ Л. Ст.	— Банско
39. Поповъ Стефанъ	— Върховетъ на земята
40. Тахауреръ Болеславъ	— Пиринскитѣ масивъ

IV. Художествени

41. В.	— Гората
42. В.	— Писма отъ планината
43. Захариевъ проф. В.	— Пиринъ и Банско
44. Ивановъ Н. Ивановъ	— Подиръ облацитѣ изъ Пирин
45. Каралийчевъ Ангелъ	— Родина
46. Пантелеевъ Димитъръ	— Култътъ къмъ българската планина
47. Поповъ Стефанъ	— Планинитѣ на България
48. „ „ „	— Мелникъ
49. Савовъ Г.	— Нова година въ планината

V. Идеологични

50. Делирадевъ Павелъ	— Къмъ планинитѣ
51. Захариевъ проф. В.	— Планинарска организация ли е Б. Т. С.
52. Ковачевски д-ръ Божко	— Планинарство и туризъмъ
53. Попивановъ д-ръ Иванъ	— Духътъ на планинарството

54. Поповъ Стефанъ	— Туристи и планичари	212
55. Радевъ Василъ	— Планинарство и туризъмъ	129
56. Телчаровъ д-ръ Любенъ	— Планината и планинаритъ	210
57. Христовъ Христо	— Красотата и туризма	267
58. Шаранковъ д-ръ Емануилъ	— За планината	68
59. " " "	— Границитъ между планинарството и туризма	209

VI. Научни

60. Георгиевъ Ст. Георги	— Картографната изложба и нашето планинарство	312
61. Клисаровъ Георги	— Планинска страна ли е България?	42
62. Попивановъ д-ръ Иванъ	— Туризмъ и хранене	317
63. Радославовъ Александъръ	— Високопланински цвѣта	157
64. Телчаровъ д-ръ Любенъ	— Медицина и планинарство	25

VII. Преводни

65. Броксъ Хелмутъ	— Завладяването на Матерхорнъ	167
66. Ламмеръ Гвидо Ойгенъ	— На върха	57
67. Майеръ Оскаръ Ерихъ	— Малцината, Монсъ идеалисъ	19
68. Савовъ Г.	— Трагедията на Нанга Парбатъ	58
69. " "	— 150 години планинарство	261
70. " "	— Злополуката на Айгеръ	315
71. Ташковъ Серги	— Победата надъ Гравъ Жоресъ	20
72. " "	— Първиятъ планински излетъ (разказъ)	352

VIII. Алпийски писатели

73. Поповъ Стефанъ	— Оскаръ Ерихъ Майеръ	31
74. " "	— Ойгенъ Гвидо Ламмеръ	70
75. " "	— Хайнрихъ Пфаннлъ	134
76. " "	— Карлъ Блодигъ	175
77. " "	— Ото Ампереръ	219
78. " "	— Францъ Ниберлъ	319

IX. Разни

79. Божиновъ Ив. Никола	— Планинска фотография	177, 217
80. Галчевъ Никола	— Славянски туризмъ	225
81. Икономовъ Лазаръ	— Пиринъ Ви чака!	185
82. Клисаровъ Георги	— Имената на българскитъ планини	122
83. Ковачевски д-ръ Божко	— Алеко и туриститъ	164
84. " "	— 25 години юношески туризмъ	186
85. Криговски Вл.	— Полското Татранско д-во	242
86. Лутонски Ал.	— Чехословенскитъ планини	253
87. " "	— Клубъ на чехословашкитъ туристи	257
88. Монеджикова А.	— Опознай България!	266
89. Петковъ проф. д-ръ Ст.	— Изъ съюза за защита на родната природа	35
90. Пантелеевъ Димитъръ	— Иванъ Вазовъ и българскитъ планини	288
91. Поповъ Стефанъ	— 25 години мюнхенски алпийски музей	346
92. Редакцияна	— По случай промѣната	1
93. " "	— 600 години на планинарството	104
94. " "	— Съюзниятъ съборъ	226
95. " "	— Новиятъ пътъ	265
96. " "	— Еверестъ: 1936	301
97. " "	— Общата художествена изложба и планинарството	302
98. " "	— Краятъ	329
99. Стамовъ д-ръ Борисъ	— Планинската спасителна служба	270
100. Стоичковъ Божидакъ	— Обща планинарска техника	132
101. Томиншекъ д-ръ Йосипъ	— Планинитъ на Югославия	245
102. " "	— Съюзъ на планинарскитъ д-ва въ Югославия	248

X. Книжнина

103. Божиновъ Ив. Никола	— Планинска фотография — Карастояновъ	323
104. Георгиевъ Ст. Георги	— Какъ се чете топографска карта — Мирски	355
105. Делирадевъ Павелъ	— Якоруда-Разложко — Филиповъ	139
106. " "	— Мъртвитъ градове — Велковъ	140
107. " "	— Извори за историята на географията на нашитъ градове — Миковъ	141
108. " "	— Гр. Дупница до освобождението — Меджидиевъ	141

109. Делирадевъ Павелъ	— Севлиево и севлиевско — С. Поповъ	325
110. Поповъ Сава	— Пояснения къмъ туристическата карта на Рила — Делирадевъ	79
111. " "	— България — Миковъ и Орманджиевъ	142
112. " "	— Погановскиятъ манастиръ — Миятевъ	183
113. " "	— България	324
114. Поповъ Стефанъ	— Младъ туристъ	224
115. " "	— Известия на Бълг. Географ. Д-во	327
116. Стойковъ Божидаръ	— Въ планината — Арчисъ	322
117. Телчаровъ д-ръ Любенъ	— Момичето отъ Пиринъ — М. Волкинъ	356

Б. Бележки

118. Бележки	— стр. стр. 2 (За зимния туризмъ), 39 (Необходимо обяснение), 77 (Намалени пътувания), 82 (Законъ за защита на родната природа), 83 (Още за ски-данъка), 146 (Какво, Пампорово ли?), 178 (Вестникарско невежество), 182 (Около една хижа), 269 (Конгресътъ на Асоциацията), 270 — инж. Куртъ Хурбстъ.	
119. Съюзенъ животъ	— стр. стр. 3, 84, 85, 147, 187, 221, 222, 227, 270, 271, 330, 331.	
120. Ионовъ животъ	— стр. стр. 3, 4, 37, 78, 85, 86, 87, 88, 137, 148, 222, 270, 271, 272.	
121. Вести изъ чужбина	— стр. стр. 37, 42, 43, 44, 80, 137, 138, 180, 181, 182, 184, 223, 228, 321, 322, 332, 348.	
122. Получени списания	— стр. стр. 38, 80, 144, 184, 224, 264, 328, 332, 356.	

В. Снимки

За бележка. Отбелязани сж само по-големитѣ снимки — на две колони.

1. Мальовица, Ранна зима	— Вл. Загоровъ	5
2. Кабулъ, връхъ	— Н. Миронски	7
3. Римфишхорнъ и Алалинхорнъ	— Б. Иордановъ	10
4. Шрекхорнъ	— " "	12
5. Зимна пѣсенъ въ гората	— " "	14
6. Гранъ Жорасъ и ледника Лешо	— Д-ръ Л. Телчаровъ	20
7. Орловещъ, връхъ	— В. Ненковъ	46
8. Свѣтътъ на Рила	— М. Кръшнякъ	47
9. Манчу, връхъ	— " "	48
10. Блетниеръ, групата съ ледника Нантионъ	— Д-ръ Л. Телчаровъ	50
11. Нанга Парбатъ, върховото било	— " "	58
12. По рѣба	— Д-ръ Л. Телчаровъ	89
13. Високо горе	— Н. Миронски	90
14. Синая, ранна пролѣтъ	— Д-ръ Ив. Боровъ	94
15. Яломица, долината	— " " "	96
16. Омулъ, връхъ	— " " "	98
17. Соколецъ, зимно слѣнце	— Н. Ц. В. Принцъ Кирилъ	100
18. Чамъ-кория, зима	— М. Кръшнякъ	101
19. Бучечъ, групата на Карпатитѣ	— " "	116
20. Кангчендзюнга, връхъ	— " "	117
21. Планинската родина	— Н. Ив. Божиновъ	149
22. Широка-лъжа	— Д-ръ Ив. Попивановъ	154
23. Високопланински цвѣта (8)	— " "	157-160
24. Дупнишка Рила, пролѣтъ	— Н. Миронски	161
25. Триглавъ връхъ	— " "	163
26. Газей и Стражитѣ	— Ив. Ивановъ	190
27. Влахинско езеро	— Д-ръ Ив. Попивановъ	191
28. Банско, улица	— " "	193
29. Стражитѣ	— Н. Миронски	201
30. Дженгалъ, връхъ	— Г. Клисаровъ	203
31. Пиринъ, централенъ	— Н. Ив. Божиновъ	205
32. Баюва дупка	— Г. Клисаровъ	206
33. Бѣли Искъръ	— В. Ненковъ	231
34. Стара планина (аероснимка)	— " "	332

35. Урдино езеро — Рила	— В. Ненковъ	237
36. Родопитѣ, морето	— Н. Ив. Божиновъ	238
37. Пиринъ: гранитенъ дѣлъ	— К. х. Радоновъ	240
38. Пиринъ: рѣбѣтъ (аероснимка)		241
39. Високитѣ Татри	— Уминовичъ	242
40. Закопане	— Т. Зволински	245
41. Триглавъ	— Я. Скердепъ	246
42. Дурмиторъ	— Сусичъ	249
43. Безимни връхъ	— "	250
44. Краисничка планина	— "	251
45. Низки Татри	— Лутонски	253
46. Низки Татри: Думбиеръ	— "	256
47. Три копи	— "	257
48. Високи Татри: Стрѣбско плезо	— "	258
49. " " Седло ваха	— "	259
50. " " Триуметалъ	— "	262
51. Сколионъ, връхъ	— Д-ръ Л. Телчаровъ	273
52. Олимпъ, южнитѣ върхове	— "	276
53. Ел-тепе и Кутела (аероснимка)	— "	277
54. Превалѣтъ	— Вл. Георгиевъ	278
55. Рила — кѣмъ Попова шапка	— "	280
56. " " " "	— "	281
57. Монте Роза	— "	283
58. Ледникѣтъ Лисъ	— Д-ръ Т. Смѣдовски	285
59. Мелникъ		287
60. Триглавъ		289
61. " " , северна стена		296
62. Еверестъ		301
63—64 Юмрукчалъ, прѣвъ снѣгъ	— Д-ръ Л. Телчаровъ	333-334
65. Юмрукчалъ, заслона	— Д-ръ Л. Телчаровъ	335
66. На Витоша е валѣло	— Н. Ив. Божиновъ	338
66—69. Рила, снѣжно царство	— Н. Миронски	341, 2, 3, 344

Други 116 снимки въ текста

Г. Рисунки и скици

1. Лѣтенъ следобѣдъ въ Искровѣтъ	— Мина Ивановъ	53
2. Село Маджаре	— "	61
3. Лѣтенъ день въ долината	— "	62
4. Село Маджаре	— "	63
5. Групата Блетиеръ	— Н. Миронски	51
6. Нанга Парбатъ	— "	118
7. Маунтъ Еверестъ	— "	119
8. Зиме по върховетѣ на Рила	— Мина Ивановъ	106
9. Тодоринъ връхъ	— Ив. Тричковъ	189
10. Черепишъ	— Райко Алексиевъ	307
11. Пейсажъ	— Б. Деневъ	303
12. Пиринъ	— И. Гешевъ	302

Други 10 рисунки и скици въ текста

Д. Приложения

1. Зима надъ Пиринъ (снимка)	— Ник. Ив. Божиновъ	къмъ брой 1
2. Връхъ Орловецъ — Рила (снимка)	— В. Ненковъ	2
3. Витоша (акварелъ)	— Ат. Михоуъ	3—4
4. Зимно слънце (снимка)	— Н. Ц. В. Принцъ Кирилъ	3—4
5. Снѣгъ и слънце (снимка)	— Ник. Ив. Божиновъ	3—4
6. Мусала (акварелъ)	— Проф. В. Захариевъ	5
7. Пролѣтъ въ планината (снимка)	— Ник. Ив. Божиновъ	5
8. Пиринъ (снимка)	— "	6
9. Планинска красота (акварелъ)	— Конст. Щъркеловъ	7
10. Есень въ полето (снимка)	— Ник. Ив. Божиновъ	8—9
11. Есень въ планината (снимка)	— Йосифъ Шнитеръ	8—9
12. Зима (снимка)	— Н. Ц. В. Принцъ Кирилъ	10
13. Цвѣтни корици: Пиринъ	— Константинъ Щъркеловъ	6

Родната нища България

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Покана за записване абонати на списание

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

органъ на Български туристически съюзъ

ГОДИНА ДВАДЕСЕТЪ И ДЕВЕТА

Едничкото българско списание за художествени описания и илюстрации на българскитѣ планини

Годишно: 10 книжки
360 страници
200 снимки
10 цвѣтни приложения

Да осмисли отиването ни въ планината, да издигне живота ни въ града и да представи мощта на туристката ни организация — тази радостъ ни носи всѣки месецъ една книжка отъ „Български туристъ“!

Станете му редовенъ абонатъ! Запишете поне и още единъ Вашъ приятелъ или познатъ! Редовни членове на БТС, платили пълния си членски вносъ, го получаватъ безплатно.

Абонаментъ за нечленове годишно 100 лв.

Записвания: при клоноветѣ на БТС или администрацията на списанието „Български туристъ“, Царица Йоанна 18, София.

Редакторъ Ст. Поповъ. Сътрудници всички съюзни дейци и планинари.